

БАЛАЕВАНЫҢ БАҒЫ

ЕҢБЕКПЕН ҚАЛЫПТАСҚАН КӘСІБИ ЖОЛ

Қазақта ер мінезді, ержүрек, батыл, әрі батыл деген теңеулер тек ер адамдарға қатысты айтылмаса керек. Тарихқа көз жүгіртсек, ел үшін маңызды шешім қабылдауға да, жаудан ел аумағын қорғауға да ерлермен иық теңестіре, теңдей табандылық танытқандардың арасында нәзік болмыстылар көп болған.

Бүгінгі заманның көрінісінде бұл үрдіс қаншалықты құнды, немесе бүгінгі қырмызыларымыздың бойында қайсарлық қаншалықты көрініс табады деген ой да жоқ емес.

Мәселен, осы тұлғалық сипат бүгінде саясат сахнасындағы біршама әйел тұлғаларға лайық па деген тұрғыда халық әрқалай ой түйіндейді. Өйткенмен, жоғары лауазымға дейін түрлі жолды өткеріп, келеңсіздіктер мен қиындықтарға дес бермеген батыл тұлға ретінде Аида Балаева көпшілікке кеңінен таныс.

Адамның өмірдегі орны мен кәсіби биігі бір күнде қалыптаспайды. Оның артында жылдар бойғы еңбек, ізденіс, төзім мен жауапкершілік жатады. Еңбек жолының алғашқы жылдары кез-келген маман үшін маңызды тәжірибе мектебі саналады. Жұмыстың қыр-сырын меңгеру, түрлі мәселелерді талдау, адамдармен тіл табысу және өз міндетінді нәтижелі орындау кәсіби қалыптасудың негізін қалайды. Балаеваның да қызметтік өсуі осындай кезеңдерден өтті. Ол бірден жоғары лауазымға келген жоқ, алдымен түрлі деңгейдегі лауазымдарды атқарып, тәжірибе жинақтады.

Аида Балаеваның еңбек жолына көз жүгірткенде, оның қарапайым маманнан бастап мемлекеттік басқарудың жоғары деңгейіндегі қызметтерге дейінгі қадамдарын көруге болады. Мемлекеттік басқаруда еңбек ету үлкен төзімділікті, уақытпен санаспай жұмыс істеуді және түрлі мәселелерге байыппен қарауды қажет етеді. Қызметтік баспалдақтың әр кезеңінен өтіп, жаңа міндеттерді атқару – кәсіби тәжірибе мен жiгердің маңызын көрсететін жол. Балаеваның еңбек жолы да осы талаптармен тығыз байланысты.

Аида Балаеваның ұзақ жылдарға созылған қызметтік жолы кәсіби табандылықты сипаттауға мүмкіндік береді. Ол ақпарат саласындағы мамандықтан бастап, ішкі саясат құрылымдарында, әкімдік жүйесінде және Президент Әкімшілігінде қызмет істеді. Кейін министрлік деңгейіндегі жауапты міндеттерді атқарды. Осындай әртүрлі қызмет салаларында жинақталған тәжірибе оның кәсіби қалыптасуындағы маңызды кезеңдерді құрайды.

ПРЕЗИДЕНТ ӘКІМШІЛІГІНЕН МИНИСТРЛІККЕ ДЕЙІН

2014–2019 жылдары Аида Балаева Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің Ішкі саясат бөлімін басқарды. 2019–2020 жылдары Президенттің көмекшісі қызметін атқарып, өтініштерді қарауды бақылау жұмысына жетекшілік етті. Бұл кезең оның орталық мемлекеттік басқару жүйесіндегі тәжірибесін одан әрі толықтырды.

2020 жылы Ақпарат және қоғамдық даму министрі болып тағайындалды. Ол бұл қызметте 2022 жылға дейін жұмыс істеді. Кейін Президент Әкімшілігі Басшысының орынбасары қызметін атқарып, 2023 жылы Мәдениет және ақпарат министрлігін басқаруға келді. 2025 жылғы желтоқсанда Премьер-министрдің орынбасары – Мәдениет және ақпарат министрі болып тағайындалды. Осы кезеңдерде оның қызмет аясы ақпараттық саясатты, қоғамдық даму мәселелерін, мәдениет пен ақпарат салаларын қамтыды. Әр саланың өзіндік ерекшелігі болғанымен, олардың барлығы қоғаммен байланыс орнатуды, мемлекеттік саясаттың басымдықтарын түсінуді және түрлі жұмыс түрін үйлестіруді талап етеді.

Бірнеше бағытта тәжірибе жинақтау адамның кәсіби көзқарасын кеңейтеді. Мұндай ортада жұмыс істеу үшін мәселелерді жан-жақты қарастыру, өзгерістерге бейімделу және әрбір мәселеге қатысты жүйелі шешімді қабылдай білу қажет. Осы мектептерден өткендіктен де болар, Президент оны ел қауіпсіздігіне жауаптылардың бірі ғана емес, бірегейі етті.

ҚАУІПСІЗДІК КЕҢЕСІНДЕГІ ЖАҢА КЕЗЕҢ

Осы жылдың ортасында Мемлекет басшысының Жарлығымен Аида Ғалымқызы Балаева Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік Кеңесі Төрағасының орынбасары қызметіне тағайындалды. Бұл – оның көпжылдық мемлекеттік қызмет жолындағы жаңа кезең.

Қазақстанның ұлттық қауіпсіздігіне, елдің қорғаныс қабілетін нығайту мәселелеріне, мемлекеттің ішкі және сыртқы қауіпсіздігіне, қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік органдардың қызметін үйлестіруге жауаптылық деген нәзік тақырып Балаева тұлғи, көп “бөріктілердің” өздерінің де тәуекелге бара бермейтін саланың бірі. Тікелей айтсақ, тұтас бір елдің қауіпсіздігіне Қауіпсіздік Кеңесінің төрағасымен бірге, нәзік жанды Аида Ғалымқызы да жауапты...

Балаеваның бүгінгі қызметтік міндетіне Президенттің тапсырмалары мен Қауіпсіздік Кеңесінің шешімдерінің орындалуын бақылауды ұйымдастыру, Ұлттық қауіпсіздік пен қорғаныс қабілетін нығайту жөнінде ұсыныстар әзірлеу, Мемлекеттік органдардың қауіпсіздік мәселелері бойынша қызметін үйлестіру, Құқықтық тәртіпті сақтау, сыбайлас жемқорлыққа және экономикалық қылмысқа қарсы іс-қимыл мәселелерін қатысу, Халықаралық ұйымдармен және шет мемлекеттермен қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықты дамыту кіреді.

Аталған лауазымға жауапты болғандықтан да Президент Балаеваға кешегі Каспий теңізіндегі 14 сарбаз ажал құшқан азалы оқиғадан кейін Қорғаныс министрлігін кешенді тексеру, Әскердегі заң бұзушылықтарды анықтау, кемшіліктерді жою бойынша ұсыныстар әзірлеу, армияның реформалауға қатысты бірнеше мәселелерді тапсырған болатын.

Қорғаныс министрлігіндегі жағдайды кешенді тексеру жөніндегі комиссия төрағасы ретінде А.Ғалымқызы күні кеше Президент Қасым-Жомарт Тоқаевқа жұмыстың алғашқы нәтижелері туралы баяндап, тиісті жұмыстар жасалып жатқанын атап өтті.

Одан бөлек Аида Балаева Бакуде Түркі мемлекеттері ұйымына мүше елдердің Қауіпсіздік кеңестері хатшыларының бесінші отырысы аясында кездесуге қатысты. Онда ол Түркі мемлекеттеріне төнетін қазіргі қауіптер мен сын-қатерлер, аймақтық және жаһандық оқиғалардың түркі өңіріне ықпалы, Қауіпсіздік саласындағы мемлекетаралық ынтымақтастықты нығайту мәселелерін талқылады.

Шыны керек осы күнге дейін талай қызметке кімдер келіп, кімдер кетпеді... Әрқайсысы өз биігінде нәтижелерін көрсете білді. Арнайы креслоға да, лауазымға да кез келген адам еі бола алады. Бірақ, сөз бен істің айырмашылығын уақыттың өзі халыққа дәлелдеуде...

Ел алдындағы міндет пен жауапкершілікті сезініп, кез-келген жұмысты тиянықты орындауда Балаева өзіне артылған жүктің ауырлығын да біледі. Түптеп келгенде, жоғары лауазымға ие болу – бір сәттік жетістіктің емес, ұзақ уақыт бойы жинақталған білімнің, еңбектің және тәжірибенің нәтижесі. Аида Балаеваның қызметтік жолы осы үдерістің бірнеше кезеңнен тұратынын көрсетеді. «Бақ шабады ма, бап шабады ма деп ой жарыстыратындай емес, Балаеваның бабы келіп, бағы жанып тұр...

Сарқылмасын Сыр - Ана!

№41
(1848)
15 қазан
2026 жыл
Бейсенбі

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТӘУЕЛСІЗ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

WWW.QAA.KZ

qaa.kz

Ақжамыт Ақшамы Газеті

Қазақстан Халық Кеңесінің Төрағасы Ерлан ҚОШАНОВ:

ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕРГЕ ЖОЛ АШАДЫ

Халық үнін естиді деген үмітпен құрылған Қазақстан Халық Кеңесінің жұмысы да басталды. Халық Кеңесінің Төрағасы Ерлан Қошановтың жаңа лауазымдағы алғашқы төрағалығымен өткен жиында алдымен Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Кеңестің алғашқы

Сессиясында айтылған тапсырмаларын жүзеге асыру жолдарына басымдық берілді. Сонымен бірге Кеңес құрамындағы тұрақты комитеттердің міндеттерін қаперге алып, құрамы жасақталып, басшылары тағайындалды.

Басқосудың басында Төраға Ерлан

Қошанов талапқа сәйкес Кеңес арқылы қоғамдағы тұрақтылық қамтамасыз етіліп, азаматтар арасындағы татулық артып және халықтың мемлекеттік басқару жұмыстарына қатысуына мүмкіндік жасалатынын атап өтті. Осы орайда елбетте билік өкілдері мен халық арасындағы байланысты нығайту басты назарда болмақ.

Қазақстан Халық Кеңесінің Төрағасы Ерлан Қошанов:

- Бүгін біз Халық Кеңесі Төралқасының алғашқы отырысын өткізіп отырмыз. Жуырда ғана баршамыз ел тарихындағы елеулі оқиғаның куәсі болдық. Жаңа конституциялық институт өз жұмысын бастады. Мұның артында Мемлекет басшысының соңғы жылдардағы ауқымды, табанды, әрі еселі еңбегі тұр. Президентіміз Халық Кеңесінің алдына маңызды міндеттер қойды. Олар – бірлік пен қоғамдық келісімді нығайту, азаматтардың мемлекет ісіне араласу мүмкіндігін кеңейту, қоғам мен мемлекеттің өзара байланысын жаңа белеске көтеру. Халық Кеңесінің мәні де, тарихи миссиясы да осында. Ел Президенті артан осы зор сенімге біз нақты іспен, нәтижелі жұмыспен жауап беруге тиіспіз.

4-бетте

МӘСЛИХАТТЫ ТОҚТАТТЫ

Ағымдағы жылдың 12 қазанында Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстандағы барлық деңгейдегі мәслихаттардың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы жарлыққа қол қойды. Мақсат – мәслихат депутаттарын жаңарту және жергілікті өкілді органдардың жұмысын күшейту.

Бұл облыстық, қалалық және аудандық мәслихаттарға қатысты. Алдағы 29 қарашада барлық деңгейдегі мәслихат депутаттарының кезектен тыс сайлауы өтеді. Ереже бойынша кандидаттар саяси партиялар немесе бірмандатты округтер бойынша өзін-өзі ұсыну арқылы да сайлауға қатыса алады.

Қазіргі таңда мәслихаттардың өкілеттігі тоқтаған соң, депутаттыққа кандидаттар ұсынылуда. Орталық сайлау комиссиясының шешіміне сәйкес кандидаттарды ұсыну және өзін-өзі ұсыну кезеңі 14 қазаннан басталып, 27 қазанда сағат 18:00-де аяқталмақ. Партиялық тізімдер мен мәслихат депутаттығына кандидаттарды тіркеу мерзімі 1 қарашада сағат 18:00-де аяқталады. Одан әрі қарай үгіт.

Ендігі міндет – сайлау науқанын заң талаптарына сәйкес ұйымдастырып, азаматтардың белсенді қатысуына жағдай жасау және халық мүддесін қорғайтын нағыз депутаттардың сайлауы.

Мәслихаттар – әр аймаққа тиесілі бюджетті бекітіп, аймақты дамыту жоспарларын қарап, әлеуметтік инфрақұрылымы жетілдіру және тұрғындардың ұсыныстары мен өтініштерін талқылайды.

Жаңа құрамды қалыптастыру кезінде депутаттардың кәсіби қабілетімен қатар олардың қоғаммен жұмыс істей білуі, жергілікті проблемаларды түсінуі және халық алдындағы жауапкершілігі де маңызды болуы тиіс. Президенттің пәрменіне сәйкес бұл жергілікті деңгейдегі өкілдіктің сапасын арттыруға мүмкіндік беретін кезең.

"Қосылғыштардың орны ауысқанымен, қосындының мәні өзгереді ме", әлде сол баяғы күйге қайта енеді ме, ол уақыт еншісінде...

ЖӘРДЕМАҚЫ АУҚАТТЫЛАР ҮШІН ЕМЕС...

Келесі жылдан бастап жәрдемақы тағайындау кезінде адамның әлеуметтік санатына ғана емес, мемлекеттік көмекке қаншалықты мұқтаж екеніне де басымдық беріледі.

Үкімет басшысы О.Бектеновтің айтуынша: бүгінде көпбалалы отбасы кедей болсын, бай болсын, мемлекеттен бірдей қолдау алады. Біздіңше, бұлай болғаны әділетсіз. Бай, ауқатты және өзін-өзі асырай алатын адамдар мемлекеттен көмек алмауы керек. Олар өз күшіне сенуі қажет. Ал мемлекет тек өзін-өзі асырай алмайтын адамдарды қолдауы керек және қолдай береді.

Сондай-ақ, мемлекеттік көмекті өмір бойы берілуге тиіс төлем ретінде қарастыру дұрыс емес. Бұл – адамның жағдайын жақсартуына берілетін мүмкіндік. Сондықтан азамат жұмыс тауып, уақыт өте келе әлеуметтік көмекке мұқтаж адамдар қатарынан шығуға ұмтылуы керек.

Бүгінде әрбір отбасының әлеуметтік-экономикалық жағдайы отбасының цифрлық картасы негізінде анықталады.

Отбасының цифрлық картасы мемлекеттік деректер базаларынан мәлімет жинап, отбасының жағдайын бірнеше бағыт бойынша бағалайды. Шамамен 51 белгі бар. Соның ішін-

де жұмыспен қамту, табыс, жылжытын және жылжымайтын мүлік, кредитердің бар-жоғы, білім деңгейі және тағы басқа мәліметтер бар. Осылайша, жүйе бәрін талдап, адамның және отбасының әлеуметтік санатын анықтайды, - дейді министр Ертаев.

Бұдан былай отбасының немесе адамның әлеуметтік санаты емес, мұқтаждық тобы болады.

А тобы – жоғары деңгей;
В тобы – ауқатты деңгей;
С тобы – қанағаттанарлық деңгей;
D тобы – экономикалық осал деңгей;

Е тобы – экономикалық және әлеуметтік осал деңгей.

«А» және «В» тобына кіргендерге жәрдемақы берілмейді. Әрбір отбасының әлеуметтік-экономикалық тобы ай сайын тексеріледі. «В» тобына кіретіндер белгілі бір себептермен «С»-ға түсіп кетсе, автоматты түрде жәрдемақы тағайындалады.

Заң бойынша 2027 жылы 1 қаңтардан бастап екінші деңгейлі банктер жәрдемақы алушы және оның отбасы мүшелерінің келісімімен банк шоттары мен депозиттер бойынша ақпаратты да ұсынады. Соның аясында отбасының табысы мен кірісі ескеріледі екен.

ЖҰМАНҒАРИН ЕСЕБІНДЕ ЖЕКЕ КӘСІПКЕРЛІК ТОҚТАҒАН ЖОҚ

Ресми ақпарат бойынша биылғы тоғыз айдың қорытындысы бойынша мемлекеттік бюджетке 19,3 трлн. теңге салық түскен. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 3 трлн. теңгеге немесе 18,2%-ға артық.

Өсімнің негізгі драйвері қосылған құн салығы болған. Бұл салық бойынша түсімдер 37,3%-ға өсіпті.

Кәсіпкерлер саны да артып келеді. Мәселен, өзін-өзі жұмыспен қамтуғандарға арналған режимде 981 мың адам тіркелген. Олардың 807 мыңы алғаш рет салық есебіне түрған.

Жалпы биылғы тоғыз айда 277 мың жаңа кәсіпкерлік субъектісі тіркелген. Оның ішінде 34,7 мыңы заңды тұлға, 242,3 мыңы жеке кәсіпкер екен.

Сонымен қатар осы кезеңде 19,7 мың заңды тұлға мен 356 мың жеке кәсіпкердің қызметі тоқтатылған. Осыған орай әр түрлі пікірлер орын алуда. Жұрт ұғымында жаңа салық режимінің кесірінен көптеген кәсіпкерлер кәсібін тоқтатқан. Алайда Үкімет басшысының орынбасары – ұлттық Экономика министрі С.Жұманғариннің айтуынша жеке кәсіпкер ретінде тіркеуді тоқтату экономикалық қызметтің іс жүзінде тоқтағанын білдірмейді. Қызметін тоқтатқан 356 мың жеке кәсіпкердің 42,6%-ы 2025 жылы табыс таппаған, ал 20,8%-ы кәсібін жалғастыра отырып, өзін-өзі жұмыспен қамтығандарға арналған режимге көшкен.

ДОЛЛАР КӨТЕРІЛІП БАРАДЫ

Өткен қыркүйек айы теңгені төл теңгем дейтіндер үшін жақсы ай болды. Өйткені доллар 5,0%-ға төмендеп, теңге төбеге көтерілді. Мәселен бірінші қыркүйекте 1 доллар бағамы 462,31 теңге болса, ай соңында 1 долларыңыз 439,37 теңге болды.

Еуро да қыркүйек айында арзандады. Айдың бас жағына бармай-ақ, орта шеніне қарасақ та, мәселен қыркүйектің 11-не 1 еуро 524,13 теңге болса, ай соңына KASE-дегі бағамы 504,57 теңге болып, айырбас пункттерінде 1 еуро 502,6-507,8 теңгеге айырбасталды.

Бұрын “алтын, күміс тас екен” дейтін. Бүгінде алтынның – әрі қор, әрі байлық. Сол алтыныңыз қыркүйек айының бас жағында граммына 58187 теңге болып, ай соңында 65581 теңгеге қонданды.

Қазан айы басталысымен доллар ес жиып, қайта көтерілді. Өткен ай соңында 439 теңге 31 тиын болған долларыңыз осы ай басында 451,31 мен 453,93 теңге арасында толық тұр.

Ал, еуро қазан айында айырбас пункттерінде 499,00-507,00 теңге аралығында сатып алынса, 504,00-512,20 теңге аралығында сатылуда.

Жалпы алтын бағасы өлемдік деңгейде көтеріліп отыр. Әлем бойынша бұл асыл тас соңғы 12 айда, яғни былтырғы жылдың қазаны мен биылғы қазан аралығында 2,03%-ға қымбаттаған, ал бес жылда алтын бағасы 134%-ға өскен.

Алайда соңғы жылдары Қазақстанда алтын бағасы, керісінше арзандады. Мәселен, былтырғы жылдың 13 қазанында осы асыл тастың граммы 69290,93 теңге болса, биылғы жылдың 13 қазанында 61104 теңге болды. Айырмашылық 8187 теңге, яғни 11,8%.

ВАКЦИНА ИНФЕКЦИЯДАН ҚОРҒАЙДЫ...

Құздің салқыны сезіліп, күн суыта бастаған шақта тұмау мен жіті респираторлық вирустық инфекциялардың таралу қаупі де арта түседі. Адам көп шоғырланатын орындарда, әсіресе мектептер мен балабақшаларда вирустық инфекциялардың таралуы жылдам жүруі мүмкін. Сондықтан эпидемиялық маусымға алдын ала дайындалып, сақтық шараларын күшейту – бүгінгі күннің маңызды міндеттерінің бірі. Биыл да елімізде тұмау, ЖРВИ және COVID-19 коронавирус инфекциясының алдын алуға бағытталған санитариялық-эпидемияға қарсы шаралар қолға алынуда.

Қазақстан Республикасы Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің 2026 жылғы 26 тамыздағы №11 қаулысына сәйкес, 2026–2027 жылдардағы эпидемиялық маусымда инфекциялардың таралуын болдырмауға бағытталған бірқатар шара жүзеге асырылады. Мәселен 1-ші қазаннан бастап медициналық ұйымдарда медицина қызметкерлері маска тағу режиміне көшті. Сонымен қатар медициналық ұйымдардағы дезинфекциялық режим күшейтілді. Бұл талаптар медицина қызметкерлері мен медициналық көмекке жүгінетін азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, инфекцияның медициналық ұйымдар ішінде таралу қаупін төмендетуге бағытталған.

Инфекцияның алдын алу шаралары білім беру ұйымдарында да ерекше бақылауда болады. Балалар арасында аурудың таралуын ерте анықтау мақсатында күн сайын «таңертеңгі сүзгі» ұйымдастырылады. Оның барысында ЖРВИ, тұмау және COVID-19 белгілері бар балалар анықталып, қажет болған жағдайда уақытылы шеттетіледі. Мұндай қарапайым көрінген шараның маңызы зор. Себебі ауру баланың ұқымда жүруі инфекцияның басқа балаларға жұғуына себеп болуы мүмкін.

Эпидемиялық жағдай күрделенген кезде білім беру ұйымдарында қосымша шектеу шаралары енгізіледі. Егер бір сыныптағы немесе топтағы балалардың 20 пайыздан 30 пайызына дейінгісі ЖРВИ-мен

топтық сырқаттанғаны анықталса, байланыста болған адамдар жеті күн бойы медициналық бақылауда болады. Жалпы білім беру ұйымдарында бір күн ішінде оқушылардың кабинеттер бойынша жүріп-тұруына жол берілмейді. Сондай-ақ ЖРВИ-мен ауырған соңғы науқас анықталғаннан кейін инкубациялық кезең ішінде сыныпқа, немесе топқа жаңа балаларды қабылдауға тыйым салынады.

Ал аурушандық деңгейі одан әрі жоғарылап, білім беру ұйымдарындағы сыныптар мен топтардың 30 пайызы және одан да көп бөлігі эпидемиялық процеске тартылған жағдайда, оқушыларды қашықтан оқытуға ауыстыру көзделеді. Мектепке дейінгі ұйымдарда ЖРВИ-мен ауырған соңғы бала анықталған кезден бастап бір инкубациялық кезең ішінде оқу-тәрбие процесін уақытша тоқтата тұру жүзеге асырылады. Мұндағы басты мақсат – аурудың таралу тізбегін үзіп, балалардың денсаулығын қорғау.

Дегенмен инфекциямен күресте ауру тарағаннан кейін әрекет етуден гөрі оның алдын алған әлдеқайда маңызды. Осы тұрғыда тұмауға қарсы вакцинацияның мәні ерекше. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы тұмаудан қорғанудың тиімді әдістерінің бірі ретінде вакцинацияны ұсынады. Қазақстанда да жыл сайын тұмаудың алдын алу және аурушандық деңгейін төмендету мақсатында жергілікті бюджет қаражаты есебінен вакцина сатып алынады. Биыл 85 007 доза тұмауға қарсы вакцина алу жоспарланған. Иммундау үшін Ресейде өндірілген «Гриппол плюс» вакцинасы қолданылады.

Қолданыстағы тәртіпке сәйкес, эпидемиологиялық көрсеткіштер бойынша инфекцияны жұқтыру қаупі жоғары адамдарға тұмауға қарсы вакцинация тегін жүргізіледі. Олардың қатарында созылмалы аурулары бар азаматтар, мектеп оқушылары, жүкті әйелдер, егде жастағы адамдар, ерте жастағы балалар, сондай-ақ жабық үлгідегі мекемелерде және арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсететін ұйымдарда болатын адамдар бар. Ал осы санаттарға кірмейтін азаматтар тұмауға қарсы екені ақылы түрде ала алады.

Тұмауға қарсы екпе алу жеке адамның денсаулығын қорғаумен ғана шектелмейді. Оның қоғам үшін де маңызы бар. Әсіресе еңбек ұжымдарында вакцинациядан өту ұжымдық иммунитетті қалыптастыруға, инфекцияның таралу қаупін азайтуға және ауруға байланысты жұмысқа уақытша жарамсыздық жағдайларының алдын алуға мүмкіндік береді. Осыған байланысты Қызылорда облысының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау департаменті жұмысшылар мен қызметкерлерді тұмауға қарсы вакцинациядан өтуге шақырады.

Тұмауды қарапайым суық тиюмен шатастыруға болмайды. Вирус жұқтырған адамның жағдайы кейде күрт нашарлап, түрлі асқынуларға әкелуі мүмкін. Соның ішінде ең жиі кездесетіні – пневмония. Бұдан бөлек бронхит, синусит, отит, миозит, миокардит секілді асқынулар да болуы ықтимал. Әсіресе екі жасқа дейінгі балалар, созылмалы аурулары бар адамдар мен егде жастағы азаматтар үшін тұмаудың ауыр өту қаупі жоғары. Сондықтан денсаулыққа қатысты алғашқы белгілердің өзіне бейжай қарамаған жөн. Дене қызуы көтеріліп, жөтел, тамақтың ауыруы, мұрынның бітелуі, әлсіздік сияқты белгілер пайда болған жағдайда өз бетінше емделмей, дәрігерге жүгінген дұрыс. Қажет болған жағдайда учаскелік дәрігерді үйге шақырып, дер кезінде медициналық көмек алу қажет.

Эпидемиялық маусым кезінде әр адамның ұқыптылығы мен жауапкершілігі маңызды. Қолды жиі жуу, бөлмелерді тұрақты желдету, адамдар көп жиналатын орындарда сақтық шараларын сақтау, ауру белгілері байқалған кезде үйде қалып, медициналық көмекке жүгіну – инфекцияның таралуын шектеуге көмектесетін қарапайым әрі тиімді қадамдар. Ал тұмауға қарсы вакцинациядан өту – аурудың алдын алудың маңызды тетіктерінің бірі.

Ә.ӘБДІҚАЙЫМОВА
Қызылорда облысының санитарлық-эпидемиологиялық бақылау департаменті басшысының орынбасары

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫ 28,47 ТРЛН. ТЕҢГЕДЕН АСТЫ

Қазақстандықтардың «БЖЗҚ» АҚ-дағы (БЖЗҚ, Қор) зейнетақы жинақтарының көлемі 2026 жылдың 1 қыркүйегіне 28,47 трлн. теңгеденасты.12 айдағы өсім –3,36 трлн теңгемемесе 13,4%.

2026 жылдың 1 қыркүйегіндегі жағдай бойынша міндетті зейнетақы жарналарынан (МЗЖ) қалыптасқан зейнетақы жинақта-рының көлемі – 26,37 трлн. теңге, 12 айда 2,53 трлн. теңгеге немесе 10,6% өсті.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтары 12 айда 5,0%-ға ұлғайып, 746,13 млрд. теңгеболды.

Ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақ көлемі де ұлғайды: 2026 жылғы 1 қыркүйекке оның көлемі10,43 млрд. теңгеболып, 12 айда 7,1%өсім көрсетті.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) 12 ай ішінде2,5 есеге ұлғайып, 2026 жылдың 1 қыркүйегіне1 348,82млрд. теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. 2026 жылдың 8айында салым-шылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 2 439,42 млрд. теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 15,9%-ға (немесе 334,44 млрд. теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2026 жылдың басынан бастап 2026 жылғы 1 қыркүйекке дейін 1 865,85 млрд. теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңінен салыстырғанда МЗЖ көлемі 8,1%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 100,97 млрд. теңге (өсім – 12,3%), ЕЗЖ – 1412,37 млн. теңге түсті. Жыл басынан бастап 01.09.2026ж. жағдай бойынша ЖМЗЖ есебінен жарналар 471,18 млрд. теңгені құрады.

Жыл басынан бері салымшылардың шоттарына түскен таза инвестициялық кіріс 01.09.2026 ж. жағдай бойынша 1198,09 млрд. теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар
2026 жылғы қаңтар-тамыз айларында

БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 1242,35 млрд. теңгені құрады.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер 196,23 млрд. теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем – 39 008теңге.

2026 жылдың басынан бастап 01.09.2026 жылға тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 462,75 млрд. теңге,мұрагерлік бойынша 70,61 млрд. теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 33,62 млрд. теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 2,32 млрд. теңге, жерлеуге – 6,33 млрд. теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 470,49 млрд. теңге аударылды.

ЖЗШ саны

2026 жылдың 1 қыркүйегіндегіжағдай бойынша БЖЗҚ-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны – 19,01млн. бірлік (12 айдағы өсім – 1,13 млн. бірлік немесе 6,3%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ саны 2026 жылдың 1 қыркүйегінде 12,87 млн. бірлік болды. Оның ішінде: 11,42 млн. - МЗЖ бойынша, 794,38 мыңы - МКЗЖ бойынша, 464,91 мыңы – ЕЗЖ есептелетін шоттар. Айта кетейік, МЗЖ есебі жүргізілетін шоттардың жалпы санына (11,42 млн. бірлік) елден тысқары жерлерге тұрақты тұруға кеткен, бірақ жинақтарын алу үшін жүгінбеген алушылардың, мұрагерлері зейнетақы жинақтарын мұраға ресімдемеген қайтыс болған салымшылардың, 2016 жылдан бастап зейнетақымен мемлекеттік қамсыздандырылуға толық ауыстырылған әскери қызметшілердің және шоттарына Қазақстан заңнамасына сәйкес жарналар түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттарының шоттары кіреді.

БЖЗҚ-дағы ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 6,14 млн. бірлік.

Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат enrf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

АҚЖАРМА АУЫЛДЫҚ ОКРУГІНІҢ САЙЛАУ УЧАСКЕСІ

№ 228 сайлау учаскесі

Орналасқан жері: «Ақжарма мәдениет үйі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны, Ақжарма ауылдық округі, Баймұрат батыр ауылы, Н.Тасымов көшесі, № 20А.

Шекаралары:Ақжарма ауылдық округінің Ақжарма ауылы және Гидроузел тұрғын алабы.

№ 229 сайлау учаскесі

Орналасқан жері: Қызылорда облысының білім басқармасыныңҚызылорда қаласы бойынша білім бөлімінің «№ 215 орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі, Ақжарма ауылдық округі, Талдыарал елді мекені, Талдыарал-2 көшесі, № 15.

Шекаралары:Ақжарма ауылдық округінің Талдыарал, Кубас, Қалғандария елді мекендері.

№ 230 сайлау учаскесі

Орналасқан жері: Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау минис-трлігінің «Қазақ Республикалық лепрозорийі» мемлекеттік мекемесі, Ақжарма ауылдық округі, Баймұрат батыр ауылы, Сарыбай шатқалы №2 құрылыс.

Шекарасы: Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің «Қазақ Республикалық лепрозорийі» мемлекеттік мекемесінің ғимараты.

Қызылорда қаласы әкімінің 2021 жылғы

23 қыркүйектегі № 18 шешімімен құрылған

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ УЧАСТОК СЕЛЬСКОГО ОКРУГА АКЖАРМА

Избирательный участок № 228

Местонахождение: Коммунальное государственное казенное предприятие «Дом культуры Акжарма», сельский округ Акжарма, село Баймурат батыра, улица Н. Тасымов, № 20А.

Границы: село Акжарма и жилой массив Гидроузел сельского округа Акжарма.

Избирательный участок № 229

Местонахождение: Коммунальное государственное учреждение “Средняя школа № 215” отдела образования по городу Кызылорда управления образования Кызылординской области, сельский округ Акжарма, населенный пункт Талдыарал, улица Талдыарал-2, № 15.

Границы: населенные пункты Талдыарал, Кубас, Калгандария сельского округа Акжарма.

Избирательный участок № 230

Местонахождение: Государственное учреждение «Казахский респуб-ликанский лепрозорий» Министерства здравоохранения Республики Казахстан, Акжарминский сельский округ, село Баймурат батыра, урочище Сарыбай, строение № 2.

Граница: здание Государственного учреждения «Казахский республи-канский лепрозорий» Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

Образована решением акима города Кызылорда

№ 18 от 23 сентября 2021 года

АҚҚЫР АУЫЛДЫҚ ОКРУГІ ӘКІМІНІҢ АЗАМАТТАРДЫ ЖӘНЕ ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ӨКІЛДЕРІН, ОНЫҢ ІШІНДЕ ОСЫ МЕКЕМЕНІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН ЖЕКЕ ҚАБЫЛДАУДЫҢ 2026 ЖЫЛҒЫ IV-ТОҚСАНЫНА АРНАЛҒАН КЕСТЕСІ

Р/с	Жеке қабылдау жүргізетін адамның (тегі,аты,әкесінің аты)	Жеке қабылдауды жүргізетін адамның лауазымы	Жеке қабылдау күні мен уақыты	Мемлекеттік органның орналасқан жері	Байланыс телефоны
1	Алыбаев Жасұлан Тәңірбергенұлы	Аққыр ауылдық округі әкімі	Сәрсенбі сағ:10-00 ден 12-00 дейін	Аққыр ауылы, Ы.Ақмырзаев көшесі №40	8 724 31 41444

«ҚАРМАҚШЫ АУДАНДЫҚ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ МЕН ЖЕР ҚАТЫНАСТАРЫ БӨЛІМІ» КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ БАСШЫСЫНЫҢ 2026 ЖЫЛДЫҢ IV-ТОҚСАНҒА АРНАЛҒАН ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛАРДЫ ЖӘНЕ ЗАҢДЫ ТҰЛҒА ӨКІЛДЕРІН ҚАБЫЛДАУ КЕСТЕСІ

Қармақшы аудандық ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөлімінің басшысы	Қабылдау күндері	Қабылдау уақыты	Мемлекеттік мекеменің мекен-жайы	Сенім телефоны
Омаров Асет Турмаханович	Дүйсенбі Бейсенбі	16:00-18:00 16:00-18:00	Қармақшы ауданы, Жосалы кенті, Ораз ахун көшесі №44 үйі	2-12-44

2026 ЖЫЛҒЫ IV-ТОҚСАНДА “ЖАЛАҒАШ АУДАНЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС, СӘУЛЕТ ЖӘНЕ ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ БӨЛІМІ” КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІНДЕ БӨЛІМ БАСШЫСЫНЫҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛАРДЫ, ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ӨКІЛДЕРІН, ОНЫҢ ІШІНДЕ ОСЫ МЕКЕМЕНІҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН ЖЕКЕ ҚАБЫЛДАУ КЕСТЕСІ

№	Жеке қабылдауды жүргізетін адамның (тегі, аты, әкесінің аты)	Жеке қабылдауды жүргізетін адамның лауазымы	Жеке қабылдау күні мен уақыты	Мемлекеттік органның орналасқан жері	Байланыс телефоны
1.	Біржан Әкежан Алмасұлы	Бөлім басшысы	Сәрсенбі күні сағат 15:00-ден 19:00-ге дейін	Жалағаш кенті, Ж.Жабаев көшесі №8	32-1-65

МЕНШІК ИЕСІ:	Редакцияның мекен-жайы:	(E-mail: a_akshamy@mail.ru)	ТАРАЛЫМЫ: 4000	Газет бетіндегі жарияланымдардың
«Желтоқсан и К» ЖШС	Қызылорда қаласы Абай даңғылы, 59/1	Газет Қазақстан Республикасы Байланыс және Ақпарат Агенттігінде тіркеліп	Газет редакцияның компьютерлік орталығында теріліп, беттелді. Газет	позициясы мен фактілері үшін редакция жауап бермейді.
Бас редактор Сәрсенкүл Бәйдешқызы БІҚОЖАЕВА	Телефон: 23-16-08 23-16-11	№14611-Г «7» қараша 2014 жылы күәлігі берілген. Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі	Қызылорда қаласындағы «PRINT» баспаханасында басылды.	Қолжазбалар өңделеді және авторларға қайтарылмайды.
Бас редактордың орынбасары Айдана ӘЛИАРЫСТАН		№10266 -Г - 11.01.2000 ж	Мекен-жайы: Қызылорда қаласы, А.Байтұрсынов көшесі, №49	Газет материалдарын көшіріп басу үшін міндетті түрде редакцияның рұқсаты керек.
		Газет аптасына бір рет жарық көреді	Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы	Сурет сапасына редакция жауап бермейді
			Тапсырыс	

Құрылтайдан хабар

ХАЛЫҚТЫҢ ТҰРМЫС САПАСЫН ЖАҚСARTY – БASTY MAҚCAT TҰTYHYШY ҚҰҚYҒY HAZAPDA

Қызылордадан Құрылтайға аттанғандар Елордада түрлі жиындарда төбе көрсетіп, ел мүддесі үшін шешілуі тиіс мәселелерді алға тартуда. Мәселен, депутат Серік Қожаниязов мемлекет тарапынан жасалатын әр жоба халықтың қамы үшін оң бағытта болуы керек деген ұстанымда. Ол қатысқан бір жиын Экономикалық саясат, өндіріс және энергетика комитетінің отырысында өрбіді. Онда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік мүлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы қаралған.

Құрылтай депутаты Серік ҚОЖАНИЗОВ:
- Құрылтай аясындағы жұмысымыздың басты мақсаты – ел мен өңірлердің мүддесін ескере отырып, халықтың әл-ауқатын арттыруға бағытталған сапалы заңнамалық шешімдер қабылдауға үлес қосу. Заңнамалық өзгерістердің негізгі мақсаты – экономикалық тиімділікті арттыру,

өңірлердің тұрақты дамуына ықпал ету және халықтың тұрмыс сапасын жақсартуға жағдай жасау. Айта кетік, басқосуда Заң жобасын қарау аясында мемлекеттік активтерді басқару тетіктерін жетілдіру, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялардың қызметін оңтайландыру, инвестициялық белсенділікті арттыру және жұмыспен қамту мүмкіндіктерін кеңейту, сондай-ақ әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарлары нарығындағы баға тұрақтылығын сақтау мәселелері жан-жақты талқыланды.

Өңірден сайланған депутат Нұркен Бақытбекұлы да апта ағымында өзіне жүктелген міндетті негізге алып, экономикалық саясат, өнеркәсіп және энергетика комитеті ұйымдастырған жұмыс тобының отырысына қатысты. Бұл жиындағы тақырып та, көтерілген мәселенің парқы да өзгерек. Оның ұсыныстары тұтынушылардың құқықтарын қорғау және осы саладағы заңнаманы жетілдіруге бағытталған өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заң жобаларына арналды.

Құрылтай депутаты Нұркен БАҚЫТБЕКҰЛЫ:
- Тұтынушылардың құқықтарын қорғау мәселесі әрбір азаматтың күнделікті өміріне тікелей әсер етеді. Осы тұрғыдан алғанда, заңнамалық өзгерістер азаматтардың құқықтарын тиімді қорғауға, тұтынушы мен кәсіпкер арасындағы жауапкершілік шегін айқындауға және екі тараптың да мүдделерін ескеретін әділ құқықтық орта қалыптастыруға негіз болуы тиіс. Сондықтан заң жобасын талқылау барысында ұсынылған нормалардың іс жүзінде қалай жұмыс істейтініне және олардың құқықтық қолдану тәжірибесіне ықпалына ерекше мән беру маңызды.

Бұдан бөлек жұмыс тобының жиынында тұтынушылар мен кәсіпкерлер арасындағы құқықтық қатынастарды реттеу, азаматтардың мүдделерін қорғау және заң талаптарын қолдану кезінде туындайтын мәселелерді шешу жолдары сөз болды.

ЗАҢНАМАЛЫҚ БАСТАМАЛАР ҚАРАЛДЫ

Құрылтайдың кезекті отырысында қаралған заң жобаларының бірі мемлекеттік наградалар жүйесіне,

халықаралық ынтымақтастықты дамытуға және өкілді органдар арасындағы байланысты нығайтуға қатысты болды. Құрылтай Спикері Айбек Дәдебайдың төрағалығымен өткен жиында Нұркен Бақытбекұлы да қатысып, күн тәртібіндегі мәселелерге қатысты өз пікірін жеткізді.

Құрылтай депутаты Нұркен БАҚЫТБЕКҰЛЫ:
- Отырыс барысында Қазақстан мен Ресей арасындағы мұнай және мұнай өнімдерін жеткізу саласындағы сауда-экономикалық қатынастарды реттейтін келісімге өзгерістер енгізу жөніндегі хаттаманы ратификациялау мәселесі қаралды. Қазақстан мен Сербия арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау да күн тәртібінен тыс қалған жоқ. Аталған бастамалар мемлекеттік наградалар саласындағы құқықтық нормаларды жаңартуды және халықаралық әріптестік аясындағы уағдаластықтарды заңнамалық тұрғыдан бекітуді көздейді. Осыған байланысты ұсынылған құжаттардың мазмұны мен олардың практикалық маңызына назар аударылды.

Жиында бұдан бөлек, Құрылтай жанынан мәслихаттармен өзара іс-қимыл жөніндегі кеңес құру мәселесі көтерілді. Мұндай кеңес орталық және жергілікті өкілді органдар арасындағы

байланысты нығайтып, өңірлерде көтерілетін өзекті мәселелерді талқылауға және олар бойынша ортақ ұстаным қалыптастыруға ықпал ете алады.

ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ ҚАРАЛДЫ

Астана төріндегі Құрылтайдың кезекті отырысында бірқатар заңнамалық бастамалар сөз болды. Жиынға арқау болған тақырыптар халықаралық әріптестікті нығайтуға, қылмысқа қарсы күрестің құқықтық тетіктерін жетілдіруге және цифрлық кеңістіктегі қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталды.

Депутат Нұркен Бақытбекұлының мәлімдеуінше, Қазақстан мен Қатар арасындағы қылмысқа қарсы күрестегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау, компьютерлік қылмыстар туралы конвенцияға қосылу, сондай-ақ ТМД елдері арасындағы мемлекетаралық іздеу тәртібіне қатысты хаттаманы ратификациялау жөніндегі заң жобалары қаралды.

Демек, бұл бастамалардың маңызы – құқық қорғау органдарының халықаралық деңгейдегі өзара іс-қимылын жетілдіру, трансшекаралық қылмыстарға қарсы күрестің мүмкіндіктерін кеңейту және киберқылмысқа қарсы іс-қимылдың құқықтық негіздерін нығайтуға бағытталды.

Отырыс барысында Дүниежүзілік сауда ұйымы аясындағы елімізге тиесілі міндеттемелеріне өзгерістер енгізуге қатысты заң жобасы да талқыланды.

Нұркен Бақытбекұлының айтуынша, Заң жобаларын қарау кезінде халықаралық келісімдердің талаптары, олардың ұлттық заңнамаға ықпалы және еліміз үшін практикалық маңызы назарға алынды. Қазіргі жағдайда халықаралық ынтымақтастықтың құқықтық негіздерін жетілдіру қауіпсіздікті нығайтуға да, экономикалық байланыстарды дамытуға да тікелей әсер етеді.

МҰНАЙ-ГАЗ ХИМИЯСЫН ДАМУТҰ – ЕЛ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Серік Қожаниязовтың қатысуымен заң жобасын талқылаған келесі жиын Энергетика министрлігімен байланысты болды. Депутаттар ғана емес, «ҚазМұнайГаз», «QazaqGaz» ұлттық компанияларының, «KAZENERGY» және мұнай-газ-химия қауымдастықтарының өкілдері де төбе көрсеткен басқосуда «Мұнай-газ химиясы өнеркәсібі туралы» заң жобасы талқыға түсті.

Құрылтай депутаты Серік ҚОЖАНИЗОВ:
- Мұнай-газ химиясын дамыту – ел экономикасы үшін өте маңызды. Басты мақсат – мұнай мен газды шикідей сатпай, ел ішінде өңдеп, дайын тауар шығару. Мысалы, бастапқы шикізаттың құны 80–90 доллар болса, одан жасалған пластмасса, құбыр, құрылыс және медицина бұйымдары, автомобильдер сияқты дайын өнімдердің бағасы 2500–3700 долларға дейін өседі. Шикізатты неғұрлым терең өңдесек, табыстың соғұрлым көп бөлігі өз елімізде қалады. Өндірістің басты шикізаты – сұйытылған газ. Ол әлеуметтік маңызы бар ресурс болғандықтан, жиында бұл мәселе бөлек қаралды.

Біздің міндет – газды пайдалану тәсілі өзгергенде, оның әлеуметтік маңызы бар көлік пен коммуналдық салаға кері әсерін тигізбеуін қамтамасыз ету.

Депутаттың айтуынша, қараша айының соңына дейін заң жобасын талқылау мен келісу жұмыстарын аяқтап, құжатты Құрылтайдың бірінші оқылымына шығару көзделуде.

АГРАРЛЫҚ МӘСЕЛЕ СӨЗ БОЛДЫ

Құрылтайшылар тарапынан қаралған заң жобаларының бір бөлігі аграрлық мәселелерге арналды. Депутат Мағжан Ералиевтің айтуынша, отырыс барысында Конституциялық заңнама, аграрлық мәселелер, экология және табиғи ресурстар комитеті мен сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитетінің қарауындағы заң жобалары талқыланды.

салынып, қандай бір кемшіліктердің алдын алу үшін арнайы отырыс өтті. Осы орайда, Құрылтай депутаттарына Ауыл шаруашылығы министрлігі ветеринария саласына қатысты заң жобасын таныстырды. Сонымен бірге жануарлар арасында жұқпалы аурулардың таралуына жол бермеу, ветеринариялық бақылау жүйесін жетілдіру және халықты қауіпсіз ет-сүт өнімдерімен қамтамасыз ету де сөз болды.

Құрылтай депутаты Мағжан ЕРАЛИВ:
- Бұл өзгерістер мал шаруашылығындағы тәуекелдерді азайтуға, шаруалардың мүдделерін қорғауға және отандық өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал етуі тиіс. Өйткені ветеринариялық қауіпсіздік – тек ауыл шаруашылығының мәселесі емес, ол әрбір азаматтың денсаулығы мен тұтынатын тағамының сапасына тікелей қатысты.

Депутат Мағжан Ералиевтің айтуынша бүгінде Заң жобасында мал аурулары анықталған жағдайда жедел әрекет ету тәртібін жетілдіру, жануарларды есепке алуды цифрландыру және ветеринариялық препараттардың сапасын бақылауды күшейту мәселелері қамтылған. Сонымен қатар ветеринар мамандардың еңбек жағдайын жақсарту, әлеуметтік қолдау шараларын қарастыру және кәсіби қызметін жетілдіруге бағытталған ветеринариялық палата құру ұсынылған.

АУЫЛ ЖӘНЕ МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ – БІР БАҒЫТ

Аграрлық мәселелерге басымдық берген депутат Мағжан Ералиев Астананың жасыл белдеуіндегі экологиялық шарадан да төбе көрсетті. Табиғат аясындағы кездесу барысында қарағай көшеттерін отырғызып, елорда маңындағы орман алқаптарын дамыту жұмыстары пікір алмасты.

Құрылтай депутаты Мағжан ЕРАЛИВ:
- Алайда жасыл аймақтың көлемін ұлғайту ғана емес, отырғызылған ағаштардың толыққанды өсуіне жағдай жасау да маңызды. Сондықтан көшеттерді күтіп-баптау мен орман алқаптарының тұрақтылығын қамтамасыз етуге ерекше көңіл бөлінуі

қажет. Ветеринария саласын жетілдіру де, жасыл белдеуді дамыту да ортақ мақсатқа – халықтың өмір сүру сапасын арттыруға қызмет етеді. Бірі денсаулық пен азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етсе, екінші келешек ұрпаққа қолайлы экологиялық орта қалдыруға мүмкіндік береді.

Айта кетейік бүгінде мамандар Астананың экологиялық жағдайын жақсартуға, жел мен шаңның әсерін азайтуға және тұрғындар үшін қолайлы табиғи орта қалыптастыру үшін бұл белдеудің жұмысына мұқият зер салуда.

ОТАНДЫҚ ӨНДІРІСТІ ҚОЛДАУДАҒЫ ИГІ БАСТАМА

Мағжан Ералиев ауыл, мал шаруашылықтарынан тыс балық шаруашылығын да қалыптастыруға да қажетті. Осы мақсатта ол Ақмола облысы Целиноград ауданындағы балық азығын өндіретін «POSEYDON» ЖШС-не де барды.

Ресми мәліметке сәйкес кәсіпорын жылына 25 мың тонна балық азығын өндіруге, 75-ке дейін жаңа жұмыс орнын ашуға қауқарлы. Өндіріс барысында бақтақ, тұқы және басқа да балық түрлеріне арналған жем шығарылып, технологиялық процестерді автоматтандыру мен өнім сапасын зертханалық бақылау жүйесі енгізіледі.

Ондағы жұмысшылардың мәлімдеуінше, өндірістің жекелеген бағыттарын ғана емес, жем өндіруден бастап балық өсіру, оны нарыққа жеткізуге дейінгі жұмыс жүйесін дамыту маңызды. Мұндай тәсіл отандық кәсіпорындардың мүмкіндіктерін кеңейтіп, өндіріс тиімділігін арттыруға және өңірлерде тұрақты жұмыс орындарын құруға мүмкіндік бермек.

- Осындай жұмыс сапарлары бізге, депутаттарға, инвестициялық жобалардың жүзеге асу барысымен тікелей танысып, кәсіпкерлердің сұраныстары мен саладағы өзекті мәселелерді тереңірек түсінуге мүмкіндік береді. Өндірушілердің ұсыныстарын заң шығару жұмысында ескеру – саланың дамуына қажетті жағдай қалыптастырудың маңызды бөлігі, – деді депутат М.Ералиев.

Отандық өндірісті қолдау – өңірлік экономиканы дамытуға, халықты жұмыспен қамтуға және Қазақстанның азық-түлік қауіпсіздігін нығайтуға жасалып жатқан игі бастамалардың бірі болары белгілі.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТ ЖОБАСЫ ҚАРАЛАДЫ

Құрылтай Спикері Айбек Дәдебайдың төрағалығымен өткен Бюро отырысында 2027–2029 жылдарға арналған республикалық бюджет депутаттардың талқысына түсті.

Бірінші оқылымда «2027–2029 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» заң жобасы қаралды. Ол Мемлекет басшысы белгілеген басым міндеттерді орындауға бағытталған. Атап айтқанда, макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, азаматтар алдындағы әлеуметтік міндеттемелерді толық орындау және инфрақұрылымдық дамулы жеделдету көзделіп отыр.

Бюджет жобасында орта мерзімді кезеңдегі жалпы ішкі өнімнің (ЖІӨ) жылдық орташа өсімі 5,4% деңгейінде болады деген болжам жасалған. Ал 2027 жылы инфляцияның нысаналы көрсеткіші 7,5–9,5% аралығында белгіленсе, 2029 жылға қарай оны 6%-ға дейін төмендету жоспарланған. Бұдан бөлек, республикалық бюджет тапшылығын ЖІӨ-нің 0,4%-ына дейін, яғни 1 трлн теңгеге қысқарту міндеті қойылған. Сонымен бірге бюджетке түсетін меншікті кірістер көлемін 23,4 трлн теңгеге дейін жеткізу көзделді.

Алдағы жылы бюджет қаражатының басым бөлігі адами капиталды дамытуға, өңірлерді қолдауға, экономиканың нақты секторын нығайтуға және өзге де маңызды бағыттарды қаржыландыруға жұмсалмақ.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЙЕЛДЕР ДИАЛОГЫНА ҚҰРЫЛТАЙ ДЕПУТАТЫ ҚАТЫСТЫ

Түрікменстанның Аваза өңірінде ТМД-ға төрағалық ету аясында және Мемлекет басшылары саммиті қарсаңында «Әйелдердің бейбітшілікті қолдаудағы және тұрақты дамуға қол жеткізудегі рөлі» тақырыбында халықаралық диалог өтті. Іс-шараға Қазақстан мен ТМД мемлекеттерінен, сондай-ақ Түркия, Иран және Оман елдерінен келген әйел депутаттар қатысты.

Кездесу барысында Қазақстан атынан сөз сөйлеген Құрылтай депутаты Нұрғұл Тау әйелдердің бейбітшілік пен қауіпсіздікті нығайтудағы маңызына тоқталды. Сонымен қатар ол әйелдердің құқықтарын қорғау, қоғамдық өмірге араласу мүмкіндіктерін кеңейту және маңызды шешімдер қабылдау үдерісіндегі рөлін арттыру мәселелерін көтерді.

Өз сөзінде депутат Қазақстанда отбасы институтын қолдау, балалардың құқықтарын сақтау және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағытында жүргізіліп жатқан заңнамалық жұмыстарға назар аударды. Оның айтуынша, 2024 жылы Мемлекет басшысы қол қойған заңдар тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы жауапкершілікті күшейтуге, отбасыларға көмек көрсететін орталықтардың қызметін реттеуге және балаларды зорлық-зомбылықтан қорғау шараларын жетілдіруге мүмкіндік берді.

Нұрғұл Тау Қазақстанның Біріккен Ұлттар Ұйымының «Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік» күн тәртібін жүзеге асыруға қосып отырған үлесін де атап өтті. Осы уақытқа дейін 19 қазақстандық әйел әскери қызметші БҰҰ миссияларының жұмысына қатысқан.

Бұдан бөлек, баяндамада әйелдердің экономикалық тәуелсіздігін қамтамасыз ету, кәсіпкерлік бастамаларын қолдау және климат пен су мәселелеріне қатысты дипломатиялық жұмыстарға қатысуын кеңейту тақырыптары қозғалды.

«Біздің ортақ міндетіміз – әйелдердің дауысы тек тақырыптық форумдарда ғана емес, бейбітшілік, қауіпсіздік және даму жөніндегі негізгі шешімдер қабылданатын жерлерде де естілуін қамтамасыз ету», – деді Нұрғұл Тау.

Халықаралық кездесу қатысушыларға өзара тәжірибе бөлісіп, әйелдердің көшбасшылық әлеуетін арттыру жолдарын талқылауға мүмкіндік берді. Сонымен қатар диалог өңір мемлекеттері арасындағы ынтымақтастықты дамытуға және бейбітшілік пен тұрақты даму мәселелерінде ортақ ұстанымдарды қалыптастыруға бағытталды.

Дайындаған Айдана ӘЛИАРЫСТАН

Қазақстан Халық Кеңесінің Төрағасы Ерлан ҚОШАНОВ:

ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕРГЕ ЖОЛ АШАДЫ

Кеңес мүшелерінің басқосуында талқыға түскен тақырыптардың бірі – өңірлермен байланыс жүйесін күшейту арқылы негізгі жұмыс жүйесін жетілдіру. Мәслихаттар мен қоғамдық кеңестермен байланысқа түсіп, жергілікті жердегі жұмыс жүйесін жетілдіру назарға алынды.

Одан бөлек Бірлік пен келісімнің жаңа тұжырымдамасын әзірлеу мәселесі талқыланып, этномәдени бірлестіктердің өзара іс-қимылы жандандырудың маңыздылығы атап өтілді. Сондай-ақ тұжырымдаманы дайындау кезінде азаматтар мен қоғамдық ұйымдардың ұсыныстарын назарға алу қажеттігі айтылды.

Жүйелей келе әр аймақтың тұрғындары үшін өзекті қоғамдық мәселе назарға алынып, пікірлері мен ойлары ескеріліп, биліктің, үкіметтің құлағына жеткізу жайы айтылды. Жеткізіп ғана қоймай, оны әрі қарай шешу жолын қарастыру мәселесі де сөз болды.

Жиын барысында атап өткендей үш тұрақты комитеттің құрамы мен басшылары бекітіліп, оларға тиесілі міндеттер де ортаға салынды. Олар ғылыми және сарапшылық қауымдастық өкілдерін тартып, көтерілген мәселелерді жан-жақты зерделеп, тиісті шешімдерді жүйелі түрде шығаруға әрекет жасайды.

Қоғамдық бастамаларды дамыту комитетінің жетекшісі болып Вера Ким белгіленді. Қоғамдық келісім мен жалпыұлттық бірлік мәселелеріне жауапты комитетті Марат Әзілханов басқарады. Ал өңірлерді дамыту және жергілікті өзін-өзі басқару бағытына Табиғат Зейнұллақабден жетекшілік етеді.

Заманға сәйкес халық тарапынан келген өтініштер мен ұсыныстарды қолжетімді нұс-

Қазақстан Халық Кеңесінің Төрағасы Ерлан ҚОШАНОВ:

- Кеңестің міндеті - өңірлерден келіп түсетін сан алуан ұсыныстар мен мәселелерді жалпыұлттық күн тәртібіне біріктіріп, нақты шешімдер әзірлеу. Мемлекет басшысы өңірлермен қоғамдық кеңестер арқылы берік байланыс орнату міндетін қойды. Бұл бізге жаңа мүмкіндіктерге жол ашады. Әр адамның пікірі ескеріліп, әр азамат елдік мәселелерді талқылауға өз үлесін қоса алады. Біздің басты міндетіміз - халықтың үніне дер кезінде құлақ асып, талап-тілегін тыңдай білу.

қада көру мүмкіндігі де алғашқы отырыста көтерілген ұсыныс болды. Қазақстан Халық Кеңесінің мүшесі Бағдат Мусин азаматтардың ұсыныстарын бір орталыққа жинақтайтын бірыңғай ақпараттық платформа құру қажеттігін жеткізді. Атап айтсақ цифрлық жүйе қоғамдық бастамаларды тіркеуге, мазмұны бойынша өңдеуге және олардың орындалу барысын бақылауға жағдай жасайды.

Оның айтуынша халық тарапынан жолданған ұсыныстар легінің қаншалықты тиісті жауаптылардан қаралып жатқаны, қандай шешім шығарған турасында мәліметтер де жазылмақ.

Айта кетейік Қазақстан Халық Кеңесінің аймақтан жауапты мүшелері аталған жиынға қатысып, жауапкершілік жүгі артқанын да тілге тиек етті.

Қазақстан Халық Кеңесінің мүшесі Жанар Бимұратқызы:

- Бүгін Қазақстан Халық Кеңесінің Қоғамдық бастамаларды дамыту комитетінің алғашқы отырысына онлайн қатыстым. Жиында негізгі қызмет бағыттары, салалық комиссиялар және алдағы жұмыс жоспары талқыланды. Мен осы комитет құрамындағы Білім беру және адами капитал мәселелері жөніндегі комиссияда жұмыс істейтін болдым. Бұл - күнделікті еңбегіммен, ұстаздық тәжірибеммен және ғылыми ізденісіммен байланысты бағыт.

Мен үшін Кеңестегі жұмыстың мәні айтылған пікірлерді зерделеп, қоғамға пайдалы ұсыныс қалыптастыру. Бір адамның ойы көпшіліктің көзқарасын білдіре бермейді. Сондықтан әртүрлі пікірді ескеріп, нақты деректер мен мамандардың тұжырымына сүйену маңызды деп білемін. Осы салада жинаған тәжірибем ортақ іске пайдалы болса деймін.

Отырыста Қазақстан Халық Кеңесінің Әдеп жөніндегі комиссиясын қалыптастыру да сөз болды. Жиын қорытындысы бойынша комиссия мүшелерінің құрамы бекітіліп, оның қызмет тәртібін белгілейтін ереже қабылданды.

Комиссия Кеңес мүшелерінің әдеп нормаларын сақтауын және өздеріне жүктелген міндеттерді орындауын қадағалауға арналған тұрақты орган ретінде жұмыс істейді. Оның құрамына Қазақстан Халық Кеңесінің мүшелері енгізілді.

Бұл жиында Төралқа Қазақстан Халық Кеңесінің алғашқы Сессиясынан кейін Төралқа мен тұрақты комитеттер алдағы уақытта азаматтардан келіп түсетін бастамаларды қарастыруға, өңірлермен байланысты дамытуға және жалпыұлттық бірлік мәселелерін талқылауға, түскен өтініштерге сәйкес шешім шығаруға жұмыс жасайды деп нақты міндет қойылды. Нәтиже әдеттегідей уақыт еншісінде...

А.ӘЛИАРЫСТАН

Аудан жаңалықтары

ОҢҒАРБАЕВТЫҢ “САУДАСЫ” ҚЫЗЫП ТҰР...

Арал ауданында сауда инфрақұрылымы кеңейіп, тұрғындарға қызмет көрсететін жаңа нысандардың қатары артып келеді. Атап айтқанда ауданда «Сымбат-2» және «Шах» сауда үйлері іске қосылып, халық игілігіне қызмет көрсете бастады.

Жаңа сауда орындарында күнделікті тұрмысқа қажетті азық-түлік пен түрлі тұтыну тауарлары ұсынылған. Бұл тұрғындардың қажетті тауарларға қолжетімділігін арттырып, сауда жасауға қолайлы

жағдай қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Сауда нысандарының ашылуы – ауданның кәсіпкерлік саласындағы оң өзгерістердің көрінісі. Сонымен қатар, жаңа нысандар жергілікті экономиканың дамуына, халықты жұмыспен қамтуға және тұрғындарға көрсетілетін қызмет сапасын арттыруға ықпал етеді.

Осылайша ауданда сауда саласын дамыту бағытындағы жұмыстар жалғасын тауып, кәсіпкерлік бастамаларға жол ашылуда.

ШИЕЛІНІҢ “ҚОЛАСЫ”, “КҮМІСІ” БАР

Шиелі ауданының құрама командасы көкпардан «Алтын күз – 2026» облыстық XXXIX спартакиадасында бақ сынап, командалық есепте жүлделі III-ші орынға ие болды. Ұлттық спортты ұлықтап, аламан додада аудан намысын қорғаған көкпаршыларымыз өздерінің ептілігі мен шеберлігін көрсетті.

Сондай-ақ Шиелі ауданының құрама командасы қазақ күресінен командалық есепте жүлделі II-ші орынға ие болды. Бұл жетістік – спортшыларымыздың ұлттық спортқа деген құрметі мен қызығушылығының, қажырлы еңбегі мен жеңіске деген жігерінің нәтижесі. Шиелі ауданының құрама командасы кермеге тартылудан да командалық есепте жүлделі II-ші орынға ие болды.

ТӨРӘЛИЕВ ТАНЫСЫП ЖҮР...

Жалағаш ауданы әкімі Ерлан Төрәлиев аудандық емхананың жұмысымен танысып, ғимараттың жылу беру жүйесін аралап көрді. Медициналық мекеменің қысқы маусымға дайындығын тексеріп, жылу жүйесінің тұрақты жұмыс істеуіне назар аударды.

Аудан әкімі денсаулық сақтау нысандарының қалыпты жұмыс істеуі, әсіресе қыс мезгілінде емделушілер мен медицина қызметкерлеріне қолайлы жағдай жасалуы маңызды екенін атап өтті. Емхананың жұмысымен танысқан аудан басшысы ем алушыларға қолайлы жағдай жасауды, медициналық қызметтің сапасын арттыруды және жылу жүйесінің үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз етуді жауапты мамандарға тапсырды.

Сондай-ақ аудан әкімі Ерлан Төрәлиев Жалағаш аудандық полиция бөлімінің және бөлімдегі жедел басқару орталығының жұмысымен де танысты. Орталықтың

материалдық-техникалық жабдықтауын көрген аудан басшысы бейнебақылау жүйесінің қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етудегі маңызын атап өтті.

Қазіргі таңда жедел басқару орталығы арқылы аудан аумағындағы қоғамдық тәртіп пен жол қауіпсіздігі бақыланады. Орталыққа 102 бейнебақылау камерасы қосылған, оның 32-сі айналымды камера. Бұл жүйе құқық бұзушылықтардың алдын алуға және қоғамдық қауіпсіздікті бақылауға мүмкіндік береді.

Аудан әкімі құқық қорғау саласының жұмысын жетілдіру, бейнебақылау жүйесінің тиімділігін арттыру және тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағытында бірқатар ұсынысын білдіріп, жедел басқару орталығының маңыздылығына тоқталды.

ЕСМАХАНОВТЫҢ “КІРІСІ” КӨБЕЙЕДІ МА?

Қазалы ауданы әкімі Алмасбек Есмахановтың төрағалығымен аудан бюджетінің кіріс бөлігін ұлғайту және салық базасын кеңейту мәселелері бойынша мәжіліс өтті.

Мәжілісте ауданның мемлекеттік кірістер басқармасының есебі тыңдалып, салық түсімдерін арттыру, коммерциялық нысандарды қайта бағалау, салықтық берешектерді өндіру және салық төлеушілердің міндеттемелерін толық орындауын қамтамасыз ету бағытындағы жұмыстар қаралды.

2026 жылға ауданның кірістер жоспары 4 млрд. 269,4 млн. теңге

көлемінде бекітілген. Жыл соңына дейін қосымша түсімдер есебінен бұл көрсеткішті 4 млрд. 367,8 млн. теңгеге жеткізу көзделіп отыр. Тоғыз айдың қорытындысы бойынша бюджетке 3 млрд. 103,3 млн. теңге түсім түскен.

Аудан әкімі салық базасын кеңейту бағытындағы жұмыстарды жандандыруды, қайта бағалауға жататын коммерциялық нысандар бойынша тиісті шараларды жеделдетуді және көлік салығы мен өзге де салықтық берешектерді өндіру жұмыстарын күшейтуді тапсырды.

Сонымен қатар жеке мектепке дейінгі ұйымдардың салықтық

ЖАҢАҚОРҒАННЫҢ КӨМІРІ ЖЕТЕДІ МЕ?

Аудан бойынша 2026-2027 жылдардағы жылу беру маусымына қажетті көмір тұтыну жоспары 15 мың тоннаны құрайды. Оның ішінде: тұрғындар үшін 10,5 мың тонна, әлеуметтік нысандарға 4,5 мың тонна. Қазіргі таңда көмір қоймасында 3,2 мың тонна, әлеуметтік нысандардың қоймасында 2 мың тонна көмір қоры бар.

Аудан көлемінде 1 өңірлік оператор жұмыс жасайды. Көмір 1 тонна үшін 24700 теңгеден сатылуда.

Тұрғындар мен әлеуметтік нысандарды көмірмен қамтамасыз ету мәселесі аудан әкімдігінің тұрақты бақылауында.

КӘСІБІН НЕГЕ ТОҚТАТТЫ?

Жаңақорған ауданы әкімі Ғалымжан Жарқынбектің төрағалығымен өткен аппараттық мәжілісте 2026 жылғы 9 айдағы әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштерінің орындалуы, аудан бюджетінің кіріс және шығыс бөліктерінің атқарылуы, салық базасын кеңейту және кәсіпкерлікті дамыту мәселелері қаралды.

Аталған бағыттар бойынша аудан әкімінің орынбасары Бақтияр Ахметов негізгі көрсеткіштердің орындалу барысы туралы баяндама жасады.

Аудан әкімі жыл соңына дейін жоспарланған көрсеткіштердің толық орындалуын қамтамасыз ету үшін нақты іс-шаралар жоспарын әзірлеп, ұсынуды тапсырды. Сондай-ақ белгіленген міндеттердің орындалу мерзімдері қатаң бақылауда болатынын ескертті. Салық базасын кеңейту, бюджет кірістерінің толық түсуін қамтамасыз ету және бөлінген қаражатты тиімді әрі уақытылы игеру бағытындағы жұмыстарды күшейтуді міндеттеді.

Мәжілісте «Ауыл аманаты» бағдарламасының жүзеге асырылу барысы да талқыланды. 2023–2025 жылдары бағдарлама аясында 231 жобаға жалпы сомасы 1 млрд. 888 млн. теңге көлемінде несие берілген. Оның ішінде бүгінде кәсібін тоқтатқан кәсіпкерлер анықталып отыр. Осыған байланысты аудан әкімі мемлекеттік қолдаудың тиімді жүзеге асырылуын қамтамасыз ету, кәсіпкерлерге көрсетілетін сүйемелдеу жұмыстарын күшейту және бағдарламаның орындалуын тұрақты бақылауда ұстау жөнінде нақты тапсырмалар берді. Сонымен қатар ауылдық жерлерде кәсіп ашуға ниетті азаматтар арасында микро және шағын бизнесті қолдауға бағытталған «Іскер аймақ», «Өрлеу» және басқа да бағдарламаларды кеңінен насихаттап, олардың тиімді іске асырылуына қолдау көрсетуді тапсырды.

Жиын соңында алдағы уақытта жоспарланған қоғамдық-саяси маңызы бар іс-шаралардың дайындық мәселелері пысықталып, жауапты тұлғаларға аудан аумағындағы тазалық пен абаттандыру шараларын күшейту тапсырылды.

ШІРКЕЙЛІ ЖӘНЕ ҚОҒАЛЫКӨЛ КӨМІРДЕН ҚҰТЫЛАДЫ...

Сырдария ауданы әкімі Берік Сәрменбаев Шіркейлі және Қоғалыкөл ауылдарында жүргізіліп жатқан газдандыру жұмыстарының барысымен танысты.

Қоғалыкөл ауылын газдандыру жобасының жалпы құны 1,1 млрд. теңгені құрайды. Жобаны жүзеге асыру үшін 2026 жылы республикалық бюджеттен бастауға 320 млн. теңге бөлінген. Қазіргі таңда мердігер мекеме «Орда-Құрылыс» ЖШС жоғары қысымды газ құбырын тарту жұмыстарын жүргізуде. Жоба аясында жалпы ұзындығы 40,2 шақырым газ құбырын тарту және 4 газ реттегіш пунктін орнату көзделген.

Ал Шіркейлі ауылын газдандыру жобасының құны 1,3 млрд. теңгені құрайды. Аталған жобаға 2026 жылы республикалық бюджеттен бастауға 400 млн. теңге қарастырылған. Бүгінде мердігер мекеме «Орда-Құрылыс» ЖШС тарапынан жоғары қысымды газ құбырын тарту жұмыстары атқарылуда. Жоба бойынша 47,54 шақырым газ құбырын тарту және 3 газ реттегіш пунктін орнату жоспарланған.

Аудан әкімі құрылыс жұмыстарының сапалы әрі белгіленген мерзімде жүргізілуінің маңыздылығын атап өтіп, жауапты сала басшыларына тиісті тапсырмалар берді.

Ауылдарды табиғи газбен қамтамасыз ету – тұрғындардың тұрмыс сапасын арттыруға, елді мекендердің инфрақұрылымын дамытуға бағытталған маңызды жобалардың бірі. Жұмыстардың толық аяқталуы Шіркейлі және Қоғалыкөл ауылдары тұрғындарының көгілдір отын игілігін пайдалануына мүмкіндік береді.

ЕРКІНБЕК ӨЗІ ЖҮР...

Қармақшы ауданында Мемлекет басшысының бастамасымен қолға алынған «Таза Қазақстан» жалпыұлттық экологиялық акциясы аясында кезекті ауқымды сенбілік ұйымдастырылды. Бұл жолғы тазалық шарасы туған жерге деген жанашырлықты, ортақ іске жұмылған бірлікті кеңінен айшықтай түсті.

Игі бастамаға барлық кент, ауылдық округтер, бөлім, мекеме қызметкерлері, жастар, еріктілермен қатар Ауған соғысы ардагерлері, «Семей–Невада» қозғалысының өкілдері, Чернобыль апатының зардаптарын жоюға қатысқан азаматтар және Әйелдер кеңесінің мүшелері белсенді қатысты.

Сенбілікке аудан әкімі Жандос Еркінбек арнайы қатысып, елді мекендерде атқарылып жатқан жұмыстарды аралады. Тазалық шарасы аясында тұрғындармен кездескен аудан басшысы:

– Президентіміздің бастамасымен және облыс әкімінің қолдауымен қолға алынған «Таза Қазақстан» жалпыұлттық экологиялық акциясы аясында ауданымызда тазалық пен абаттандыру жұмыстары тұрақты түрде жүргізіліп келеді. Бүгінде бірлігі бекем, тірлігі тату ауданымызда тазалық

жұмыстары жүйелі жолға қойылғанының нәтижесінде киелі мекеніміз көркейіп, таза да көрікті аудан ретінде алдыңғы қатардан көрінеді. Біздің басты мақсатымыз – келер ұрпаққа таза табиғат, көрікті елді мекен және экологиялық мәдениетті жоғары қоғам қалыптастыру. Осы орайда барша аудан тұрғындарын «Таза Қазақстан» акциясына белсенді қатысуға, қоршаған ортаны қорғауға және тазалықты сақтауға шақырамын!» – делі.

Сенбілік барысында белгіленген аумақтарда тазалық жұмыстары жүргізіліп, көшелер мен қоғамдық орындар ретке келтірілді. Қоршаған ортаны коқыстан тазарту, ауалар мен мекеме аумақтарын жинау, абаттандыру бағытындағы жұмыстарға қатысушылар ұйымшылдықпен атсалысты.

Жыл басынан бері аудан аумағын көгалдандыру мақсатында 5 100 түп ағаш отырғызылған. Алпа сайын ұйымдастырылатын сенбіліктерге 155 мекемеден 2 мыңға жуық адам қатысып келеді. Әр аптада шамамен 3 тонна коқыс пен қатты тұрмыстық қалдықтар жиналып, арнайы белгіленген орындарға шығарылады. Санитариялық тазалық жұмыстарын жүргізуге 10 арнайы техника жұмылдырылған.

ӨРКЕНДЕГЕН ӨҢІР, ЖАҢАРҒАН ҚАЛА

Қызылорданың бүгінгі тынысы мен болашаққа бағытталған жоспарлары ең алдымен қалада жүзеге асырылып жатқан құрылыс және инфра-құрылымдық жобалардан көрінеді. Мемлекет басшысы мен Үкіметтің қолдауы аясында өңірге инвестиция тарту, өндіріс орындарын ашу және әлеуметтік нысандарды көбейту бағытындағы жұмыстар жалғасуда.

Биылдың өзінде қала тұрғындары үшін бірқатар жаңа нысан пайдалануға берілді. Олардың қатарында Инклюзивті спорт орталығы, «Достық үйі», «Құзыреттілік орталығы», «Ай-Керім» оқу-сауықтыру орталығы және Ботаникалық бақ бар. Бұл нысандар білім беру, спорт, әлеуметтік қолдау және қоғамдық демалыс мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған.

Сонымен қатар шаһардың мәдени және медициналық инфрақұрылымын дамытуға екі бөлігін байланыстыру мақсатында сол жағалауға апаратын жаңа автожол көпірі мен ерекше сәулеттік үлгідегі жауя жүргіншілер көпірінің құрылысы жалғасуда. Бұған қоса Президент саябағы маңында заманауи аквапарк салу жұмыстары басталды. Тағы қуантарлық жоспарлардың бірі ретінде жыл соңына дейін «Қызылорда Арена» спорт кешенінің пайдалануға берілетінін де атап өтуге болады.

Көлік қатынасын жақсарту және қаланың екі бөлігін байланыстыру мақсатында сол жағалауға апаратын жаңа автожол көпірі мен ерекше сәулеттік үлгідегі жауя жүргіншілер көпірінің құрылысы жалғасуда. Бұған қоса Президент саябағы маңында заманауи аквапарк салу жұмыстары басталды. Тағы қуантарлық жоспарлардың бірі ретінде жыл соңына дейін «Қызылорда Арена» спорт кешенінің пайдалануға берілетінін де атап өтуге болады.

Қызылорданың екі ғасырлық белесі – бүгінін бағалап қана қоймай, келешегіне де көз жүгіртетін маңызды кезең. Тарихи сабақтастықты сақтай отырып, жаңа өндіріс орындарын ашу, әлеуметтік инфрақұрылымды дамыту және тұрғындарға қолайлы орта қалыптастыру шаһардың алдағы өркендеуіне негіз болады. Айта кетейік, жүзеге асырылып жатқан жобалар Қызылорда заманауи, әрі өмір сүруге қолайлы қала ретінде қалыптасуға бағытталса, қала күніне орай ұйымдастырылған әр шара мен мерекелік концерт пен құттықтаулар Сыр жұртшылығына деген құрметтің бір белгісі болса керек.

Расында берекелі, ырысты, әрі күршіт өлкеміздегі кезекті және жоспарлы той дүркіреп атап өтілді. Бір ғана гала концерт емес, бірнеше апта бойына қаланың әр бұрышында мерекелік шаралар, спорттық байқаулар және түрлі бағыттағы жиындар мен басқосулар да ұйымдас-тырылды. Әр жылы әртүрлі деңгей мен форматта өткізілетін қала мерекесі бұл жолы ауқымдылығымен ерекшеленді. Қаламыздың сол жағалауындағы

Концерт жүргізушісі Ғалымжан Кеңшілік:

–Қызылордалықтар жыл сайын Қала күнін ерекше ықыласпен атап өтеді. Бүгін біз де осы мерекеге өз үлесімізді қосып, туған жеріміздің тұрғындарын құттықтауға арнайы келдік. Шақыртуларыңызға рақмет!

Сыр жұртын, барша қызылордалық-тарды айтулы мерекемен шын жүрек-тен құттықтаймын! Біз туған жерден жырақта жүрсек те, қызылордалық екенімізді әрдайым мақтанышпен айтамыз. Қаламыздың күннен-күнге өсіп, өркендеп, көркейіп келе жатқанына шын жүректен қуанамыз. Еліміз аман, жұртымыз тыныш болсын! Баршаңызға амандық тілеймін!

ҚҰРЫЛЫС ҚАРҚЫНЫ: ЖАҢА ҮЙЛЕР - ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР

Мереке қарсаңында қаланың сол жақ жағалауында бір көтерген тұрғын үйлердің кілті табысталып, 168 отбасы үшін жаңа өмір кезеңі басталмақ. Қуантарлығы, бүгінде сол жағалауда 25 мыңнан астам тұрғын тұрады. Әзірге 136 көпқабатты тұрғын үй болса, 20 әлеуметтік нысан және 13 ірі бизнес нысаны жұмыс істейді. Бұған қоса, тағы

ОБЛЫС ӘКІМІ МҰРАТ ЕРГЕШБАЕВ:

БҮГІНГІ ЖАҢАРУЫ МЕН КӨРКЕЮІ — ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҚТЫҢ ЖАЛҒАСЫ

–Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы:

«Қызылорда – халқымыз үшін орны ерекше аймақ. Осы өлкеде Шірік Рабат, Жанкент, Сығанақ қалаларының орны көне заманның өзінде қазақ жерінде дамыған қала өркениеті болғанын аңғартады. Қызылорда – сол әйгілі қалалардың заңды жалғасы», – деді.

Бұл – бір ғасыр бұрын Қазақ елінің астанасы болған, ұлт тағдырына қатысты маңызды шешім-дер қабылданған қасиетті мекен. Екі ғасырлық тарихи бар Қызылорда топырағында ұлт қайраткерлері, Алаш арыстары тағдыршешті қадамдарға барып, болашаққа бағдар жасағаны тарихтан белгілі.

Қаламыздың бүгінгі жаңаруы мен көркеюі – сол тарихи сабақтастықтың жалғасы. Кейінгі жылдары әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылым жаңғыртылып, заманауи нысандар ел игілігіне берілуде. Өңір экономикасының қуатын арттыратын ірі инвестициялық жобалар жүзеге асырылуда.

Бүгінгі мерейлі мереке Өздеріңізге арналады. Сүйікті қаламыз көркейе берсін! Қызылордамыздың болашағы жарқын, келешегі кемел болсын! Арман-мақсаттарымыз орындалсын! Халқымыз аман, бірлігіміз бекем болсын! Мереке құтты болсын, қадірлі жерлестер!

Бұл – бір ғасыр бұрын Қазақ елінің астанасы болған, ұлт тағдырына қатысты маңызды шешім-дер қабылданған қасиетті мекен. Екі ғасырлық тарихи бар Қызылорда топырағында ұлт қайраткерлері, Алаш арыстары тағдыршешті қадамдарға барып, болашаққа бағдар жасағаны тарихтан белгілі.

Қаламыздың бүгінгі жаңаруы мен көркеюі – сол тарихи сабақтастықтың жалғасы. Кейінгі жылдары әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылым жаңғыртылып, заманауи нысандар ел игілігіне берілуде. Өңір экономикасының қуатын арттыратын ірі инвестициялық жобалар жүзеге асырылуда.

Бүгінгі мерейлі мереке Өздеріңізге арналады. Сүйікті қаламыз көркейе берсін! Қызылордамыздың болашағы жарқын, келешегі кемел болсын! Арман-мақсаттарымыз орындалсын! Халқымыз аман, бірлігіміз бекем болсын! Мереке құтты болсын, қадірлі жерлестер!

«ҚЫЗЫЛОРДА АРЕНА»: СЫР ӨҢІРІНДЕГІ СПОРТ ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІ

Қызылордада спорт саласын дамытуға және заманауи инфрақұрылым қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүйелі түрде жалғасып келеді. Соңғы жылдары пайдалануға берілген жаңа нысандар бұқаралық спортты дамытуға, жас спортшылардың шеберлігін шыңдауға және өңірде жоғары деңгейдегі жарыстар өткізуге мүмкіндік ашты. Осы бағыттағы ауқымды жобалардың бірі – құрылысы аяқталуға жақын қалған «Қызылорда Арена» көпфункционалді спорт кешені.

Бүгінде қалада заманауи үстел теннисі орталығы, мүмкіндігі шектеулі жандарға арналған инклюзивті спорт орталығы және «Қайсар Арена» стадионы жұмыс істейді. Сонымен қатар болашақ футболшыларды даярлауға бағыт-талған «Қайсар Академиясының» құрылысы жүргізілуде. Жаңа нысандардың қатарға қосылуы спортпен айналысуға қолайлы жағдай қалыптастырып қана қоймай, жергілікті спортшылардың кәсіби деңгейін көтеруге де негіз болады.

«Қызылорда Арена» кешені осы инфрақұрылымдық дамудың маңызды жалғасына айналмақ. Тоғыз дербес блок-тан тұратын нысан халықаралық талаптарға сәйкес жоба-ланған. Оның мүмкіндіктері әлем және Азия чемпионаттары секілді ірі жарыстарды ұйымдастыруға, сондай-ақ отандық спортшылардың оқу-жаттығу жиындарын өткізуге бағытталған.

Кешеннің басты ерекшеліктерінің бірі – ұзындығы 50 метрлік

жүзу бассейні. Бұл нысан кәсіби жүзушілердің дайындығын жетілдіруге және ұлттық құрама командаларының жаттығу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Бұдан бөлек шамамен 2 500 көрерменге арналған спорт залы қарастырылған. Мұнда футбол, баскетбол және волей-бол бойынша түрлі деңгейдегі жарыстар өткізуге жағдай жасалады. Бұл өңірде командалық спорт түрлерін дамытуға және жанкүйерлер үшін қолайлы орта қалыптастыруға ықпал етеді.

Кешеннің қызметі тек спорттық іс-шаралармен шектел-мейді. Мұнда 150 орындық заманауи конференция залы қарас-тырылған. Ол форумдар, семинарлар, кездесулер және басқа да қоғамдық-мәдени шараларды өткізуге пайдаланылады.

Жалпы «Қызылорда Арена» өңірдің спорттық әлеуетін кеңейтіп, түрлі жарыстар мен бұқаралық іс-шараларды бір алаңда ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Мұндай инфрақұрылымның дамуы жас спортшылардың кәсіби өсуіне жағдай жасап, тұрғындардың салауатты өмір салтына деген қызығушылығын арттыруға да қызмет етеді.

Жаңа кешеннің іске қосылуы Сыр өңірінің спорт саласындағы мүмкіндіктерін кеңейтіп, Қызылорданың республикалық және халықаралық спорттық іс-шараларды өткізу орталықтарының бірі ретінде қалыптасуына жол ашпақ.

жоспарланып отыр. Бұл көрсеткіштер халықтың тұрғын үй жағдайын жақсартуға бағытталған жұмыстардың жалғасып жатқанын аңғартады.

Тұрғын үйлердің кілті табыстауға арналған салтанатты шараға облыс әкімі Мұрат Ерғешбаев, Құрылтай депутаттары Серік Қожаниязов пен

Әнші Балжан Бидаш:

- Құрметті жерлестер, қадірлі

Қызылорда тұрғындары!

Баршаңызды Қала күнімен шын

жүректен құттықтаймын! Сыр

жұртын мерекемен құттықтап, өнер

көрсету үшін Алматыдан арнайы

үлкен шығармашылық

топпен келдік.

Қызылордаға біраз уақыттан кейін

қайта келіп отырмын. Қаланың

күннен-күнге көркейіп, қарқынды

дамып келе жатқаны қуантады. Әр

шаңыраққа амандық, әр отбасына

бақыт пен береке тілеймін!

Мереке құтты болсын!»

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРІНІҢ

БІРІНШІ ОРЫНБАСАРЫ НҰРЛЫБЕК НӘЛІБАЕВ:

ҚЫЗЫЛОРДА – БАРША СЫРБОЙЫЛЫҚТАРДЫҢ МАҚТАНЫШЫ

Құрметті қызылордалықтар!

Қадірлі жерлестер!

Сіздерді Қала күні мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Ежелгі Қамысқаладан басталған, Акмешіт пен Перовск дәуірін бастан өткеріп, осыдан бір ғасырдан астам уақыт бұрын Қызылорда атанған қаламыз – барша сырбойылықтардың мақтанышы.

Мемлекет басшымыз Қасым-Жомарт Кемелұлының қатысуымен жыл басында Қызылордада Ұлттық Құрылтайдың бесінші қорытынды отырысы өтіп, онда еліміздің саяси жаңғыруына қатысты маңызды шешімдер қабылданды.

Бүгінгі күні Қызылорда Президен-тіміздің ерекше қолдауымен сәулетті де өсем қалаға айналуда. Кейінгі жыл-дары аймақ экономикасына тартылған

инвестицияның ауқымды бөлігі облыс орталығының үлесінде. Қала аумағы бірнеше есе өсіп, инфрақұры-лымы жаңаруда.

Көркі көз тартатын ғимарат-тар бой түзеді, ескі тұрғын үйлер жаңғыртылды, кең көшелер көбейді. Сырттан келген қонақтар «Еліміздегі ең таза қала» деген жоғары баға берді. Қызылорда өмір сүруге жайлы, тұрмыс сапасы жоғары шаһарлардың біріне айналып келеді.

Тарихқа тереңдесек, бір ғасыр бұрын алғашқы астана болған Қызыл-ордада ұлттық өнер мен ғылымның, білім мен баспасөздің алтын қазығы қағылған. Ұлтымызға қазақ

атауы қайтарылып, азат ел болуды аңсаған асқақ арман орындалды. Өткені енегеге, бүгінгі берекеге толы, болашағы жарқын бастамалармен айқындалған қаламыздың даму қарқыны көз қуантарлық.

Бүгінгі мерейлі мерекеде баршаңызға мықты денсаулық, отбасыларыңызға бақ-береке тілеймін! Баршамызды бақытқа бөлеген Қызылорда өркендей берсін! Мереке құтты болсын, қадірлі жерлестер!

ие болуы - ел дамуының, халыққа жасалған қамқорлықтың нақты көрінісі. Жаңа қоныс иелерінің қуанышы баршамызға ортақ!

Бүгінде Қызылорданың сол жағалауы қарқында дамып, заманауи тұрғын үйлермен, әлеу-меттік нысандармен толығып келеді. Қаланың ажары артып, тұрғындар үшін қолайлы орта қалыптасып жатқаны қуантады. Бұл – туған жеріміздің өсіп-өркендеуінің айқын белгісі.

Сыр елінің мерейі үстем, Қызыл-ордамыз көркейе берсін! Жаңа қоныс иелеріне құтты қоныс, шаңырақтарына шаттық пен береке тілеймін! Қоныс құтты болсын, ағайын!, - деді Құрылтай депутаты Нұркен Бақытбекұлы.

Сондай-ақ, пәтер кілтін табыстау-шылардың қатарында Қазақстан Халық Кеңесінің мүшесі Жанар Бимұратқызы да бар. Шараға қатысқан ол да өз әсерімен бөлісті.

Қазақстан Халық Кеңесінің мүшесі Жанар БИМҰРАТҚЫЗЫ :

ШЫН ЖҮРЕКТЕН ҚУАНАМЫН...

- Қаланың көркеюі халықтың қуанышынан көрінеді. Қаламыздың әрбір жаксы өзгерісіне қарап, Қасиетті Сыр өңірінің перзенті ретінде шын жүректен қуанамын. Өтіресе, сол жағалаудың бүгінгі келбеті көңіл қуантады. Бір кез-дегі бос жатқан аумақта бүгінде жара тұрғын үйлер, білім беру және әлеуметтік нысандар бой көтеріп, тыныс-тіршілігі жанданған қаламыздың көрікті бөлігіне айнал-ды. Қала деген тек ғимараттар мен көшелер емес. Оның ең үлкен байлығы – адамдары. Сондықтан әрбір жаңа нысанның, жүзеге асқан игі бастаманың халықтың тұрмысына оң әсер өткені маңызды. Бүгін Қала күніне орай жаңа қоныс

көтеруіне мұрындық болып, бүгінде Құрылтайда ел үмітін арқалаған Нұркен Бақытбекұлы да қуанышы сәттің куәгері болып, жергілікті жұртшылықты құттықтады.

- Қала күні қарсаңында Сыр жұртшылығының қуанышты сәтіне ортақтасып, облыс орталығының сол жағалауында бой көтерген 168 пәтерлі екі тұрғын үйдің пайда-лануға берілу рәсіміне қатыстық. Ең бастысы - көптен күткен баспана-ларына қол жеткізіп, жаңа өмірге қадам басқан отбасылардың қуаны-шын көрдік.

Баспана - бақ-берекенің бастауы, отбасының тұрақтылығы мен болашаққа деген сенімінің тірегі. Әрбір отбасының өз шаңырағына

иелерінің қуанышына ортақтасқанда осыны тағы бір сөзіндік. Қаланың көркеюі бір бөлек, ал сол өзгерістердің адамдарға қуаныш сыйлап, өміріне жақсылық әкелуі – тіпті бөлек бақыт. Әрине, алда атқарылар жұмыстар әлі де көп. Ең бастысы, қаламыздың дамуы жалғасын тауып, әрбір игі істің нәтижесін халық көре берсін.

Қаламыздың бүгінгі келбетіне үлес қосып жүрген барша азамат-тарға алғыс! Қызылордамыздың мерейі артып, әр шаңырағында береке, әр тұрғынының жүрегінде ертеңге деген сенім болсын!

Қала күнің құтты болсын, сүйікті Қызылордам!

А.ӘЛИАРЫСТАН

Кітапхана

Мұхтар МАҒАУИН

Мен әуелде бөкен мен киік екеуі екі түрлі аң деп ойлаушы едім. Сөйтсем, жазда - киік, қыста - бөкен екен, антилопаның бір ғана тұқымының ортақ атауы. Жазда жүні тықыр, жер түстес құбақан киік қысқа қарай қалың ақ тон киеді, бөкен, немесе акбөкен дегеніңіз - осы. Біз алғаш келген жылдары бұл далада киік өте сирек кездесетін. Мен көргенде Сарысу бойында да шамалы еді. Бұрын мол болған. Бірақ уақыт озған сайын азая берген. Дәмді еті үшін, ел арасына бір жағы Үрімші, Шәуешек, бір жағы Бұхара, Самарқаннан келетін саудагерлер айрықша құмартатын, жұрт ұғымынша қымбатқа (шын мәнісінде су тегі арзанға) сатып алатын мүйіздері үшін арнайы аулағаны өз алдына, кең далаға сыймай бара жатқан қалың қазақ, сол қазақтың жарты өлемді жайлаған малы түз аңына отық пен суат қалдырмаған. Міне, мыңғырған мал талауға кеткен соң, қара ормандай қалың ел жусап түскен соң, қасқырына дейін аштан өлген кең дала, тұқымы құруға тақаған азғана киікке оңаша тисе керек. 1932 - мешін жылғы апаттан кейін көзі ашылған, өрісі кеңіген киік құрттай қаулап, еселеп өсе бастайды. Арада жеті-сегіз жыл өтер-өтпесте Бетпақтың даласы киіктен жыртылып айрылған. Өрине, жазда тігерге тұяқ жоқ. Киіктің тұрақты мекені, өсіп, өнетін жері — сулы, нулы өлкелер. Бірақ қыстап шығуға, құралай өргізуге ең қолайлы қоныс - Бетпақ еді. Бірде, қар жапалақтап жауып тұрған қыс күні, тапа-тал түсте аулымыздың үстің акбөкен басып кеткен. Түйелермен бірге жүреді. Адамнан қорықпайды. Несіне қорықсын, біз адам деп атайтын екі аяқты жандықтарды бұрын-соңды көрмеген. Оның ғаламдағы ең жыртқыш аң екенін білмейді. Бізде оқ мол еді. Ет те мол. Шошылпайын деп, ауылдан аулақ шығып, (кейін, қызығы басылып, тым көбейіп, төңіректің өрісті таппа бара жатқан кезінде әдейілеп үркітуге, тауу маңнан қуғындауға тура келген) оңаша, саяқ жүрген кетелердің жетеуін қатарынан атып алдым. Қабаттастырып, төрт оқпен. Жон арқасында қоныр жағалы бар, қалың, ақ ұлла терісі үшін. Өрине, етін де жедік. Таңсық көрінген. Содан бастап, тон тігетін, бестік, көрпе жасайтын аса қымбат теріс үшін жыл сайын қыста киік аулайтын болдым. Өлбегте, қажетті мөлшерде ғана. Оқ шығармас үшін жаз бойы бейнеттеніп, әр тұстан қамба әзірлеп те көрдім. Бірақ дала кең, нәтижесі еңбекке татымады. Қайта керісінше, қолда қалған, шудасын, жүнін пайдаланып отырған үш түйеміздің бірі жығылып, көп шығынға ұшырадық. “Қоныр аңның киесі, енді аулама», - деген әкей. Содан соң, әкейдің қойымыздың жоқтығы - үлкен кемшілік деген сөздері есіме түсіп, киік асырауға көңіл кеткен. Өрине, үлкенім емес, лағын ұстап. Оңша қиын шаруа емес. Ұстағанды айтам.

Алғаш көргенде таң қалғам. Қар жаңа көшкен. Бетпақ бусана жаңарған шақ. Құмнан қайтып келе жатқам. Кенет әудем жерде жалғыз киік тұр екен. Мені байқамады. Жер тарпып, шыр көбелек айналды да, аяғын баурына алып, жата кетті. Жаралы, не ауру болар дегем. Тақап келгенде аңдадым, жаны қиналып, лақтап жатыр екен. Жиырыла ышқынып, алдыңғы аяғымен жер тіреп, тұра қашпақ болды, бірақ көтеріле алмады. Мен тіршілік құпиясына бөгет жасамайын деп, тез аулақтадым. Өйткенмен, тым ұзап кеткем жоқ. Аттан түсіп, анадайдан бақылап отырмын. Ешкі аман туды, лағын жалады ма, басқадай, табиғат сыйлаған аналық міндеттерін атқарды ма - әжептәуір уақыттан соң жан-жағына қаранып, орнынан тұрған. Мені көрісімен, желе аяңдап, аулақтай берді. Соңында қарауытқан ештеңе жоқ. Алысырақ кетпегеніме, ене киіктің жанын қинағаныма өкінсем де, болар іс болған, лақты көргім келді. Бойлай өскен үлкен жантақтың түбі еді, тұра келдім. Жоқ. Ештеңе жоқ. Шыр айналдым. Ақыры, атым осқырған кезде әрең көрдім. Баса жаздаппыз, дәл аяқ

астында жатыр. Тұмсығы дөмпеш, жаурыны, құйымшағы сорайған, сиықсыз, сұрғылт күрең құралай алдыңғы екі аяғына басын салып, қимылсыз қалпында созылып, сұлық жатыр. Жерден айырғысыз. Соншама дәрменсіз киіктің лағының өзі тіршілік заңын түйсініп туған. Мөп-мөлдір қара көздері ғана бақырайды. Қорқыныш емес, әуестік, жарық дүниені танысам деген жылулы ұшқын бар... Мен басымды шайқап, жүріп кеттім.

Одан бері қанша жыл. Қазір киік жайын да, дала жайын да біршама білем. Ерте көктемде Бетпақтың иен түкпіріндегі, тағалы аттың ізі шекіп қана түсер ойпаң тақырлар әжептәуір көлшікке

роман

САРЫ ҚАЗАҚ

айналады. Кейде үлкенді-кішілі шұқанақ жылғалар суға толады. Осы кезде жұмсақ, жайлы қысты аман өткерген мыңдаған киік қатар-қатарымен лақтай бастайды. Басы елпейтесіз үлкен, сирақтары мөлшерден тыс ұзын, кішкентай құралайды жаңа туған кезінде жаяу аласың. Араға бірер құн түссе шапқан атқа жеткізбейді. Міне, сондай киелі жануар, киік дегеніңіз. Көкеме айтқам жоқ, түстік жердегі, өзім Борлықөл деп ат қойған, мамырға дейін құрғамайтын терең қақтың жағасындағы қалың жусанды киік қотанына барып, қоржынға салып, жаңа туған құралайдың төртеуін әкелдім. «Әй, обал болады-ау!» - деген көкем. Бірақ әкеп қойдым, асырауға кірістік. Өрине, отыққанша жуас, мама биелердің бірін еміздік. Содан соң қолдан жемдеп, тостағанмен су беріп отырдық. Тез өтті. Күзге қарай екеуінің тұмсығы бұрынғыдан да дөңестенді, төбесін тесіп, түбін былқылдақ, сұрғылт сары мүйіз шошайды. Желтоқсанда түктері ұзарып, қорбып, кәдімгі акбөкенге айналды. Қыс бойы әжептәуір бейнет шектік.

Шөп жұлып әкелеміз, төртеуін қосақтай арқандап, далаға бағамыз. Арықтап, жүдеп-жадап, әрең өтті қыс-тан. Көктемде төңірек түгел тұтам өскенде тез оңалды. Аяқтарын кеңінен тұсап, арқаимен біріне-бірін тіркеп қоям. Үй маңынан ұзамайды. Әбден үйренген киіктерді енді бос жіберетін болдық. Құн озған сайын ауыл маңынан алыстай берді. Бірақ суатқа келіп тұрады, бізді жатырқамайды. Кетеді, тұрмайды деді әкей. Сірә, сөйтер. Сонда да союға қимадық. Ақыры бір күні төртеуі де жоқ болып шықты. Күні бұрын білсек те, туысымыздан айырлғандай құлазыдық. Өсіресе Зағира: «Обал болды-ау, ұшып өледі-ау...» - деген. Тақаудағы екі жүз шақырым жерде тамшы су жоқ, мына аңызакта жол таба ала ма, әлде теріс кетіп, құм мен шөлдің бір түкпірінде қаталап ұша ма - кім білсін. Адал дәмімізді ұмытқан киіктерге өкпелеген жоқпыз. Әуел баста үйірінен айырған біз кінәлі едік. Ноқтада туған, төңірегіне тегіс тәуелді кісі оғлы еркіндікке ұмтылғанда, кең даланың еркесі бұла бөтен неге азаттық аңсамасын. «Суға жетеді!» -деді әкей. Тәңірі өзі жаратқан жан иесін көзінен таса қылмайды. Апарады бастап қажетті жеріне.

Тәңірі тағала өзінің даладағы киігіне дейін ұмытпайды екен. Ал адам ше? Өзімізді айтпаймын. Кеше ғана жүз мыңдап қырылған қалың қазақтың құдайы не бітірді? «Орнында бар оңалар. Тұқымы тұздай құрымаса, кенересі қайта толар», - деген әкей. Тіршілік үшін таптырмас философия. Ал өмір мағыналы арна табуы үшін, адам өз жерінде отырып, өзін кісі сезіну үшін тағы басқа көп нәрсе керек. Мен тағдыр қосқан халқымын оңалып келе жатқанын көрдім, бірақ онып кетеріне көзім жетпейді. Өте қиын, шарасыз халге түсті ғой. Қазаншұқырдың ең түбінде қалды ғой. Баса түспесіне, жаныша түспесіне, үстінен тағы бір топанды қаптатпасына кім кепіл... Күлкілі. Оғаш. Мен - өмір бойы өз басын сауғалаудан аспаған Станислав-Стамбек, өрісі ұлы Россия, берісі іргелі Қазақстан туралы ойлауымның өзі сөлекет емес пе. Бірақ...бүкіл ел, ең үлкен халықтардың өзі мен сияқты жекелеген адамдардан құралады ғой. Солардың әрқайсысы... Мұным да ақымашылық. Утопия. Бір тал ши, тіпті, зәулім бәйтеректің өзі, бір тал, бір шоқ тұрғай, миллион шырпылы қалың ши, ойды-қырды жапқан мыңдаған түп ағаш бүкіл даланың, қалың орманды қамтыған қызыл өртке қарсы тұра ала ма. Адам да сол сияқты. Замана зұлматын ешкім де тоқтата алмақ емес. Тұтас бір халықтың, ұлы мемлекеттің дымын өшіру үшін жалғыз-

ақ ұшқын жетіп жатыр. Сол ұшқынды тұтатпасам да, тұтатуға дем берген мен сияқтылардың күнәсі қырық жыл иенде тұрса да, күн сайын қырық мәрте сәждеға жығылса да кешірілмек емес. Қанмен ғана жуылар, қазамен ғана өтелер қылмыс... Өзіңмені жетсе жақсы ғой. Тағдырдың құлаштай сілтеген гүрсізі әуелі жақындарыңның басына түседі екен. Неткен қатыгез жалған!.. Жоқ! Сен тудырған заман сенің өзіңнен қатыгез емес.

Менің ең үлкен қуанышым да, ең үлкен уайымым да жалғыз қызым Жансалқам еді. Күлгін шашты, қыр мұрынды, қара көзді аққұба. Шешесінен де сұлу болатын түрі бар. Зерек. Бес жасында хат таныды. Біздің оқу жабдығымыз - бір тұтам сексеуіл шыбығы мен ақ тақыр. Сабақ жүйесіз емес, тұрақты кесте бойынша жүргізіледі. Азбуканы игерген соң, арифметиканың төрт амалын өттік. Ана тілі мен орыс тілінен сабақ бере бастадым. Ағылшынша, немісше ауызекі сөйлесіп жүреміз. Орысша әуел бастан жақсы біледі. Өкем айтқан баяғыда. Шырағым, ендігі заман орыста

молшылық деп сұрамай ма. Тіпті, мал айдап апармағанның өзінде көзге шалынуы қатер. Әкесі екені рас шығар, сонау Сарысудан келгеніне де сенер, бірақ аты күйлі, өзі өңді, еркін жүрген бұл нендей жан демей ме. Екінші сапарында ауыл белсенділерінің аз-маз тергеуіне ұшырап, күдік туғызғанымен, аман-есен оралды. Сен барсаң ұсталады екенсің деп қайтқан. Бірақ байланысымыз үзілмеді. Әкей келер жазда да түнделетіп, жасырын барып келді. Біз жалғыз қызымызды қандай қиындықта жүрсе де ел ішінде отырған әпкесіне тапсыруға бекіндік. Жасы он екіге шыққан, оң-солын танып, адам болып қалған Жансалқамды шешесі мұңаймай, бетінен сүйіп, күліп шығарып салған. Мен Бетпақтың шегіне жеткізіп, өзінің бәсіресі көк жорғаны жетелеп қайттым. Өрине, ат мінгізіп, тай тіркеп жіберуге де болады, сезік тудырмайық дегеміз. Бұдан арғы жерге атасының алдына отырып барады. Күзден бастап мектепте оқисың, төртінші класқа түсесің, жаз шыққанда демалысқа келесің деп, сөйлер сөзін, жүріп-тұру жайын тағы бір рет пысықтап, өкпе-

бауырым езіліп, медиенге бет бұрдым. Бес күннен соң әкей де келді. Жеткіздім, тапсырдым, көлденең көзе шалынғам жоқ, бірақ бас көтерер азамат тағы да көгенделіп, шетінен түрмеге айдалып жатқан сияқты, күмән көп, тексеру көп, бұдан соңғы қатынас ауырлайтын терізді деп келген.

Қандай қиын бөгесін болса да дерексіз кетпеседік. Бірақсолбетіжоғалдық. Жансалқамға ауылда, аттанар қарсанда тағы бір айтқаным бар. Егер келер жылы хабарласа алмасақ, арғы жылы күт. Одан арғы жылы күт. Ақылың бар, біз өртүрлі жағдаймен шыға алмай қалуымыз мүмкін. Жалғыз өпкең далаға тастамайды. Оқып адам боласың, сол үшін елге бара жатырсың деп. Апасы да, атасы да осыны айтқан. Ең соңғы сөздері екен.

Сол жылы қыс айрықша қатты келді. Әуелі бұрын көрмеген қалың қар жауды. Ат бауырынан аса. Су мол, жер отты болады деп қуандық. Қуаныш ұзаққа бармады, оңынан жел тұрып, дүкірей ұйтқып, неше күн бойы борай болды. Итсигек пен түйе жантақтан басқа бұдыр қалмаған жер тоңы шығып, қап-қара болды. Содан соң күн оқыс жылынып, қара жаңбыр басталды да, арты мұзға ұласты. Қу дала көгере шытынап, қатқан да қалған. Біз, амал жоқ, құм ішіне тереңдей ендік. Біз дегенім - жиырма шақты жылқы мен әкем екеуіміз. Бұрын кезектесетін едік, енді қабатымен жүрміз. Ауылда жалғыз қалған Зағираның жайы тағы белгісіз. Әйтеуір құм ішіндегі мұз - сіреу емес, қабыршақ, жылқы тұяғына оңай ойылады, жаздан бітік қалған раң мен ерек, бұйырғын мен ебелек, изен мен ажық қыс бойы табан аудармай жайылуға жетерлік. Басына қалың қыңыл, жоны мен ойына сексеуіл мен қоңсүйек қаптай өскен құм жалдардың арасы да бораннан ықтасын, ызғырықтан пана. Суық қайтпаса да, аяз сынып, боран басылған бір күні әкей қоярда-қоймай мені ауылға жіберді. Жалғыз отыр, қорқып отыр, тым құрса, амандығымызды білсін деген. Зағира шынында да құлазып отыр екен, жалғыздықтан емес, даладағы біздің уайымнан. Бел шешіп, бой жылытып, бір түней сала, артық-ауыс жылы киімдерді қанжығаға бөктере байлап, кері салдым. Дәл уақытында жетіппін, биік барқан астындағы, сексеуілден тіккен шағын қос иен, кешеден бері от жағылмағаны байқалады; көңіліме қорқыныш еніп, жылқыға шарттым. Межелі жерде жусап тұр екен, ішінде ертоқымын қар басқан, шылбырын сүйретіп, әкем мінетін жуас жирен азбан да жүр. Көзім қарауытып, ат үстінен ауып түсе жаздадым. Құм үлкен болғанымен, жүрер жолымыз шектеулі, әкейді көп ұзамай-ақ тауып алдым. Бақытымызға қарай, тірі екен, тірі болғанда, оқ тиген жаралы текедей, бөксесі сүйретіліп, кеудесімен жылжып барады. Мені көргенде: «Е, балам, келдің бе... - деді бар болғаны. - Өкең қартайыпты. Осы жаста аттан жығылып көрмеп ем...» Әкей емес, ат жығыласа керек. Мұздан тайып. Әкейдің жамбасы сынған. Әуелде талықсып біраз жатқан сияқты. Содан соң тіршілік қамына кірісіпті. Әйтеуір қырыплай берген соң үсімеген, жарықтан үміті үзілмеген. Бірақ бұл еңбектеумен жал-жақ құмдардан асып, жылы қосқа жете алмас еді. Ат бөліне көлденең артып алып келдім. Амал не, айдала, сынықшы жоқ. Тым құрса жылы үйге жеткізсем керек еді, ұзақ жолға әкей шыдаса да, мертігі асқынып кетуі мүмкін, оның үстіне барып қайтқанша төрт күн керек. “Балам, жылқыңа ие бол, ықпаса да ит-құс қуып кетеді, бөріміз аштан өлеміз», - деді әкей. Мұнысы рас еді. Және, жайлы пеш түбінде жатады демесек, ауылда да айрықша көмек жоқ. Күрке

ішіне сексеуілді лаулата жағып қойдым, сөнгенде де қызулы шоғы мол, ұядай жылы, екеуіміз қосылып, сынықты айналдыра бастадық. Ақыры, көп азаптан соң орнына түскендей көрінді. Мен ай бойы түнде жылқы күзетіп, күндіз әкемді бағумен болдым. Қыс ызғары қайтып, күн әбден жылынған кезде, әлі де сынығы жазылмаған, ерге отыра алмайтын қартымды ат бөліне теңдей артылған сексеуіл үстіне көлденең салып, бізден мүлде күдер үзіп, жүдеп отырған келінінің қолына тапсырдым.

Көкемнің жамбасы қисық бітті. Шойнаңдаған ақсақ болып қалды. Онысы ештеңе емес-ау, атқа ұзақ отырса, сырқырап, жаны қиналады. Ауыл маңынан ұзай алмайды. Қартымыз өзімізбен бірге жасайды деп ойламасақ та, бұл — тосын бақытсыздық еді. Қанатымыз қырқылды. Әкем алыстағы елге қатынау қайда, қысқы тебіндегі жылқыға барудан қалды. Өзі де қатты торыққан. “Көке, Жуантөбеге қайта барсаң ұсталатын едің, - деймін жұбатып. - Айсалқам жалғыз сіңісіне жетімдік көрсетпес. Ал жылқы... бірдеңесі болар. Тым көбейіп кетті. Оңшақтысы жетеді. Осы маңайда-ақ жайылар». Сонымен көңіл жұбаттық. Әкеміз де тәңірісіне тәуба айтып, өзінің жаңа жағдайына бірте-бірте көндікті.

Көкемнің мертігіуі бар кеселдің басы екен. Алдымен жұттан аман шыққан жалғыз түйеміз өлді. Көктемде екі-ақ бие құлындады. Қар кеткенмен, су тартылмай тұрған шақта, желдеді ме, үйір іздеді ме, жаман сәурік бастаған төрт-бес құнан, дөнен жоғалды. Ізін шалғанмен, іздеуге шама жетпеген. Қалған малдан қайыр күттік. Бірақ мал шығыны садақа емес, үлкен қайғының хабаршысы болып шықты. Зағираның аяғы ауыр еді. Тіршілік - зейнеттен тақсіретке айналған мына жапанда құдайдан бала тілемесек те Жансалқамның соңынан бауыр ермегені көңілде тұратын. Бірақ тағдыр иімеді. Қысқы жалғыздық ауыр тиді ме, одан соңғы қамқөңіл тірілік өсері ме, әлде тәңірі тағалам өз бейнеттері жетер, иендегі қабырғасыз түрмеге түспей, періште қалпында көкке ұшсын деді ме, күні толмай туған торсыққеше ұл Жансерік екі-ақ тәулік ғұмыр кешті. Жалған дүниенің сырт айналғанын сонда біліп едім. Тәубам аз, күнем мол екен, жаз ортасында, көз ашып, жер басып жүргеннен бергі ең үлкен қасірет түсті басыма. Асыл жарым Зағирадан айрылдым. Осыдан бірталай бұрын ішіме жел қарысты деп домаланып қалғаны бар. Жылқы майын жағып сылады, ыстық сорпа ішіп терледі, екі-үш күн жүрмей, тұрмай үйде отырды. Әкей қатты қорыққан. “Түйнек болмаса игі еді...” деген маған оңашада. Сол түйнек, яғни аппендицит болып шықты. Бір жарым ба, екі ме айдаң соң қайталанған. Ішін баса бүрісіп, ыңырана күрсініп, жатып қалды. Ешқандай шара таппадық. Мен біліп тұрмын. Әкей де айтқан. Түйнекке қазақта ем жоқ. Хирургия үшін оңаңқа нәрсе иен далада жазылмас дерт. Бар үміт - өлденеден ұшыңған шығар, мүмкін, шынында да шаншу қадалған болар, өткен жолғыдай тарап кетер деген жөнісіз долбар, далбаса тілтекте ғана. Зағираның қаншама қиналғанын, біздің аяқ-қолымыз суып, қалай үрейленгенімізді айтуға тіл жетпейді. Шаныраққа ұйтық, ошаққа құт болған қайран Зағира бізді жапанға жалғыз тастап, аттанып кете барды. “Кеудең - ана, бөксең қыз зайыбым-ай, - Сен кеткен соң не болды қайран күнім!...” - деген екен баяғыда. Есіл бойында жасаған атақты бір ақын. Біздің күніміз түнекке батты. Бірақ менің өзегімді өртеген - бүкіл өмірім тек маған, әкеміз бен баламызға ғана бағыштаған асыл жардың талайсыз тағдыры еді. Не көрді бейнеттен басқа. Қуғын-сүргін, қайғы-қазадан басқа. Тағдыр қосқан жұбайының қанды қазасын шекті. Құдай табыстырған қосағы шыққан тегі батыстан болса да, ортағасырлық шығыс феодалының мінезімен тұрмыс құрыпты. Төрт құрсақ көтеріп еді. Алғашқысы туған әкесімен бірге шойіт кетті. Екіншісі әлеяйім-тәлейімде мезгілсіз өлімге ұшырады. Кенжесі де қатал заман құрбаны. Төртеуден қалған сарқыт - өміріне сүйген жалғыз қыздан тірі айрылды. Жарық дүниедегі мехнаты жан тегісіз. Соншама қиын күндерде, ауыр тұрмыс астында тым құрса бір рет қабақ шытпады-ау. Уайымы, зары білінбеді. Қолы - береке, жүзі - қуаныш еді. Демі — шәрбат, қойны - ләззат еді. Тіршіліктің өзегі, менің бар қажыр-қайратым - балғын тамағында, жұпар омырауында тұрған. Енді, періште болып ұшқан кішкентай ұлының қасына жетіп, қырат басындағы топырақ төмешікке айналған соң ойлап қарасам, біздің шаңырақ қана, бүкіл Бетпақ қана емес, жарты дүние жетім, түл қалыпты, қаңырап, иен қалыпты. Ішім өртеніп үйде отыра алмадым, сабыр тауып далада жүре алмадым. Атқа мінсем, жерге түскім келеді, жерге түссем, көкке ұшқым келеді. Ең оңайы - тағы бір қабір қазып, аттылып өле салу еді. Сол сәтінде Зағирамен қосылар едім, қосылмасам, о дүние жоқ болып шықса, бұл дүниенің азабынан құтылар едім. Бірақ өлмедім. Өзімді тоқтаттым.

(Жалғасы бар)

Сұрағым бар...

ЖАЛҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАРДЫҢ БЕЛГІЛЕРІ

Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі азаматтарға жалған инвестициялық платформаларды пайдаланған алаяқтық қаупі туралы ескертеді.

Цифрлық технологиялардың дамуымен инвестициялық құралдар қолжетімді бола бастайды. Сонымен қатар алаяқтар жалған инвестициялық жобалар жасау және азаматтардың ақшасын тарту үшін әлеуметтік желілер мен цифрлық технологияларды пайдаланады.

Алаяқтықтың кең таралған түрлерінің бірі – жалған инвестициялық платформалар. Қаскүнемдер сырттай қарағанда белгілі қаржы ұйымдарының, банктердің немесе инвестициялық компаниялардың ресми ресурстарын көрсететін сайттар жасайды.

Пайдаланушыларды тарту үшін алаяқтар әлеуметтік желілерде жарнамаларды таратады, тіпті аздаған бастапқы салыммен де қысқа мерзімде жоғары кірістілікке уәде береді.

Сенімді арттыру үшін «инвесторлардың» жалған пікірлері, сондай-ақ танымал адамдардың кескіні мен бейнелері, оның ішінде жасанды интеллект технологиялары арқылы жасалған немесе өзгертілген бейнелері қолданылуы мүмкін.

Мұндай схемалардың негізгі мақсаты – азаматты жалған платформаға өтуге, ақшалай қаражат салуға және алаяқтарға жеке немесе төлем деректерін беруге сендіру.

Жалған инвестициялық платформаны қалай тануға болады?

Егер:

- жарнама бейресми немесе күдікті аккаунтта орналастырылса;
- жарнамадан сілтеме қаржы ұйымының ресми сайтына емес, басқа

БРОКЕРДІҢ ЛИЦЕНЗИЯСЫН ҚАЛАЙ ТЕКСЕРУГЕ БОЛАДЫ?

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі ақша қаражатын инвестициялаудан бұрын **брокерлік ұйымда тиісті лицензияның болуын тексеруге** кеңес береді.

Лицензия қаржы ұйымының белгілі бір қызмет түрін жүзеге асыру құқығын растайды және оның қызметін өзіне берілген өкілеттіктер шегінде уәкілетті органның реттейтінін және қадағалайтынын білдіреді.

Қолма-қол ақшаны брокерге бермес бұрын ұйымның брокерлік және дилерлік қызметті жүзеге асыруға жарамды лицензиясының бар екеніне көз жеткізу маңызды.

Банктердің, микроқаржы ұйымдарының, сақтан-дыру ұйымдарының, брокерлердің және қаржы нарығына басқа да қатысушыларының қызметін реттеуді және қадағалауды өз құзыреті шегінде Агенттік жүзеге асырады.

БРОКЕРДІҢ ЛИЦЕНЗИЯСЫН ҚАЙДАН ТЕКСЕРУГЕ БОЛАДЫ?

Брокерлік ұйым қызметінің заңдылығын тексеру үшін Агенттіктің сайтында орналастырылған қаржы нарығына лицензияланған қатысушылардың ресми тізілімін пайдалану ұсынылады.

Тізілімде ұйымның лицензиялары мен мәртебесі туралы ақпаратты қоса алғанда, Қазақстанда брокерлік және дилерлік қызметті жүзеге асыру құқығы бар ұйымдар туралы мәліметтерді тексеруге болады.

НЕНІ ТЕКСЕРУ ҚАЖЕТ?

Инвестициялаудан бұрын мыналарға:

- ұйымның тиісті қызмет түрін жүзеге асыруға қолданыстағы лицензиясының бар екеніне;
- ұйым атауының тізілімде көрсетілген мәлімет-термен толық сәйкес келетініне;
- лицензияның қолданылуын тоқтата тұру немесе одан айыру туралы мәліметтердің жоқ екеніне;
- ұйымның тарату немесе қызметін тоқтату процесінде емес екеніне;
- брокер ұсынатын қызметтердің лицензияда көр-сетілген қызмет түріне сәйкес келетініне көз жеткізіңіз.

ресурсқа апарса;

- қысқа мерзімде кепілдікпен немесе өте жоғары табысқа уәде берілсе;
- пайдаланушыны шешім қабылдауға және мүмкіндігінше тезірек ақша салуға шақырса;
- инвестициялауды бастау үшін App Store немесе Google Play ресми қосымшалар дүкенінен басқа дүкеннен жүктеп алу қажет болса;
- тіркелу немесе шотты толықтыру үшін банктік деректемелер, SMS-тен кодтар немесе басқа да құпия деректер сұраса, ерекше қырағылық таныту қажет.

Инвестициялық алаяқтықтан қалай қорғануға болады?

Лицензиясының болуын

тексеріңіз. Қаржы ұйымына ақшаңызды бермес бұрын оның тиісті лицензиясының бар екеніне көз жеткізіңіз. Лицензиясы бар қаржы ұйымдары туралы ақпаратты Агенттіктің ресми интернет-ресурсында тексеруге болады.

Жарнама көзін тексеріңіз. Күмәнді жарияланымдардағы, хабарлардағы немесе жарнамадағы сілтемелер арқылы инвестициялауға өтпеңіз. Ұйымның ресми сайтын өзіңіз тауып, онда ұсынылған инвестициялық өнім туралы ақпараттың бар-жоғын тексеріңіз.

Жоғары кіріске кепілдік берген уәдеге сенбеңіз. Кез-келген инвестиция тәуекелге байланысты, сондықтан қысқа мерзімде кепілдікпен жоғары табыс табуға уәде ету күмән туындатуы қажет.

Құпия деректерді бермеңіз. Банк картасының деректерін, құпиясөздерді, SMS кодтарды және шоттарыңызға кіруге мүмкіндік беретін басқа ақпаратты бөгде адамдарға хабарламаңыз.

Егер сіз инвестициялық платформаның сенімділігіне күмәндансаңыз, ақпаратты тексермей тұрып ақша аудармаңыз немесе ұсынылған қосымшаларды орнатпаңыз.

Жарнамада «халықаралық лицензияның» болуы, шетелде тіркелуі немесе «лицензия алу процесінде» болуы туралы тұжырымды пайдаланатын компанияларға ерекше назар аударған жөн. Басқа мемлекеттің реттеушісі берген лицензияның өзі компанияға Қазақстанда лицензияланатын қызметті жүзеге асыру құқығын бермейді. Мұндай жағдайларда ұйымның Қазақстан Республикасының аумағында тиісті қызметті жүзеге асыру құқығының болуын тексеру қажет.

Егер ұйым қаржы нарығының лицензияланған қатысушыларының ресми тізілімінде болмаса не ол туралы мәліметтер тізілімдегі ақпаратпен сәйкес келмесе, Агенттік мән-жайлар анықталғанға дейін ақша қаражатын беруден және дербес немесе төлем деректерін беруден қалыс қалуды ұсынады. Сондай-ақ кепілдік берілген кіріс, қысқа мерзім ішінде тым жоғары кіріс табу, тәуекелсіз инвестициялар және салыммен қаражатты кепілдікпен қайтару уәде етілетін ұсыныстарға қатысты сақтық танытқан жөн.

Мұндай уәделер азаматтардың ақшасын тарту үшін алаяқтық схемаларда пайдаланылуы мүмкін.

АЛАЯҚТЫҚҚА ҚАТЫСТЫ КҮДІК ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕ НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?

Егер ұйым қызметті тиісті лицензиясыз жүзеге асыра алады не алаяқтық схеманы пайдалана алады деген белгілер болса, мыналар:

- ұйыммен өзара іс-қимылды тоқтату және оған ақша қаражатын аудармау;
- хат-хабарларды, сайттар мен жарнамалық матери-алдарды, шарттарды, чектерді, скриншоттарды сақтау;
- құқық қорғау органдарына жүгіну;
- қажет болған жағдайда Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігіне жолданым жіберу ұсынылады.

Лицензияны тексеру бірнеше минут алады және инвестициялық компанияға немесе брокерге ақша қаражатын берер алдында жасалуға тиіс алғашқы қадамдардың бірі болып табылады.

ОНЛАЙН-КРЕДИТТЕРГЕ ҚАТЫСТЫ ТАЛАП ҚАНДАЙ?

Биылғы жылдың 1-ші қазанынан бастап кейбір онлайн-кредиттер бірден берілмейді. Алдымен бірнеше сұраққа жауап беруге тура келеді.

Сізге бұл кредитті рәсімдеуді кім ұсынды?

Сіз банкке жеке өзіңіз немесе басқа тұл-ғалардың өтініші бойынша жүгіндіңіз бе?

Сіз кредитті қандай мақсаттар үшін рәсімден жатырсыз?

Сіз кредит шарттарымен таныстыңыз ба?

Сізге ешкім қысым жасап немесе кредит алуға асықтырып жатқан жоқ па?

Сізге кредит рәсімдеуді банк қызмет-керінен, немесе туыстарыңыздан жасы-руға кеңес берді ме?

Сіз бұрын «ақшаңызды қорғаңыз» немесе «шот бойынша операцияларды тексеріңіз» деген қоңыраулар алдыңыз ба? – деген сұрақтарға жауап беру қажет.

Негізгі мақсат – халықты алаяқтардан қорғау.

ӘЙЕЛДЕР ВАГОНЫ КӨБЕЙЕДІ МЕ?

1-ші қазаннан бастап алғаш рет №1/2 «Алматы – Ташкент» халық-аралық пойызының құрамында «Әйел-дер вагоны» қатнай бастайды.

Бүгінде бұл қызмет ішкі теміржол бағыттарында да жолаушылар арасында жоғары сұранысқа ие. «Әйелдер вагоны» іске қосылғаннан бері оны 946 мыңнан астам жолаушы пайдаланған.

ЖӘРДЕМАҚЫҒА ӨЗГЕРІС ЕНЕДІ ДЕЙДІ. РАС ПА?

2027 жылдың 1 қаңтарынан бастап 10 түрлі жәрдемақы жаңаша тағайындалады.

Бала тууына байланысты берілетін біржолғы мемлекеттік жәрдемақы;

Бала күтіміне байланысты ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы; Көпбалалы отбасыларға берілетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы;

Марапатталған көпбалалы аналарға берілетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы; Мүгедектік бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы; Асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы;

Арнаулы мемлекеттік жәрдемақы; Бірінші топтағы мүгедектігі бар адамға күтім жасайтын адамдарға берілетін мемлекеттік жәрдемақы;

Мүгедектігі бар баланы тәрбиелеп отырған адамдарға берілетін мемлекеттік жәрдемақы; Арнаулы кәсіптік мемлекеттік жәрдемақылар жаңаша тағайындалады.

Жәрдемақылар отбасының әлеуметтік әл-ауқатын объективті бағалау негізінде мұқтаждық қағидаты бойынша беріледі. Кейбір жәрдемақы түрлеріне бұл талап қолданылмайды.

Сонымен қатар жәрдемақыларды, сондай-ақ жерлеуге арналған біржолғы төлемді алу құқығы әдістемеге сәйкес әлеуметтік әл-ауқаты жоғары («А» деңгейі) және ауқатты «2027 жылдың 1 қаңтарынан бастап 10 түрлі жәрдемақы жаңаша тағайындалады. Бала тууына байланысты берілетін біржолғы мемлекеттік жәрдемақы; Бала күтіміне байланысты ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы; Көпбалалы отбасыларға берілетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы; Марапатталған көпбалалы аналарға берілетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы; Мүгедектік бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы; Асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы; Арнаулы мемлекеттік жәрдемақы; Бірінші топтағы мүгедектігі бар адамға күтім жасайтын адамдарға берілетін мемлекеттік жәрдемақы; Арнаулы кәсіптік мемлекеттік жәрдемақылар жаңаша тағайындалады. Жәрдемақылар отбасының әлеуметтік әл-ауқатын объективті бағалау негізінде мұқтаждық қағидаты бойынша беріледі. Кейбір жәрдемақы түрлеріне бұл талап қолданылмайды.

Сонымен қатар жәрдемақыларды, сондай-ақ жерлеуге арналған біржолғы төлемді алу құқығы әдістемеге сәйкес әлеуметтік әл-ауқаты жоғары («А» деңгейі) және ауқатты

«СТОП-КРЕДИТ»: ҚАРЫЗДАРДЫ РЕСІМДЕУГЕ ТЫЙЫМ САЛУҒА ҚАТЫСТЫ ШЕКТЕУЛЕР БАР МА?

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі банктік қарыздар мен микрокредиттер алудан ерікті түрде бас тарту мүмкіндігін беретін «Стоп-кредит» қызметінің бар екенін еске салады.

«Стоп-кредит» болған кезде қаржы ұйымы қарыз беруден бас тартуға міндетті. Сонымен бірге заңнамада «Стоп-Кредит» қолданылмайтын ерекше жағдайлар көзделген.

Егер:

- тұтынушылық қарыз сомасы тікелей тауарларды, жұмыстарды немесе көрсетілетін қызметтерді сатушының (өнім берушінің) банктік шотына аударылып, ал тауардың, жұмыстың немесе көрсетілетін қызметтің алынғанын қарыз алушы растайтын болса (тауар кредиті);

- банктік қарыз қарыз алушының сол банктегі басқа қарыз бойынша берешегін өтеу үшін берілсе (ішкі қайта қаржыландыру);

- банктік қарыз төлем картасы бойынша 150 АЕК-тен (648 750 теңге) аспайтын мөлшерде белгіленген кредиттік лимит шеңберінде берілетін болса (тауарларға/көрсетілетін қызметтерге төлем жасау үшін жаңартылатын кредиттік лимит);

- банктік қарыз ақшаны тиісті мақсатына қарай аудару арқылы тек салықтар, айыппұлдар немесе атқарушылық іс жүргізу бойынша берешекті төлеу үшін берілетін болса, **банктік қарыздар үшін тыйым салу қолданылмайды.**

«Стоп-кредит» болған кезде мыналар:

- тауарлар, жұмыстар немесе көрсетілетін қызметтер үшін тікелей сатушыға (өнім берушіге) төлем жасау;

- сол микроқаржы ұйымындағы берешекті қайта қаржыландыру;

- салықтарды, айыппұлдарды және атқарушылық іс жүргізу бойынша берешекті өтеу үшін **микрокредит беруге** болады.

Ломбардтар беретін микрокредиттерге «Стоп-кредит» қолданылмайды.

Егер банктік қарыз (микрокредит) «Стоп-кредитті» бұзу арқылы берілсе, қаржы ұйымы несие берешегін есептен шығару, кредиттік тарихты түзету және қарыз алушыдан өндіріп алынған соманы қайтару жөніндегі заңда көзделген шараларды қабылдауға міндетті.

«Стоп-кредит» тетігі банк немесе микроқаржы ұйымы банктік қарыз (микрокредит) беру кезінде сақтауға міндетті болатын басқа талаптардың күшін жоймайды.

2027 жылдың 1 қаңтарынан бастап 10 түрлі жәрдемақы жаңаша тағайындалады

Жәрдемақы түрлері:	
1 бала туғанда берілетін біржолғы жәрдемақы;	6 асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша жәрдемақы;
2 1,5 жасқа толғанға дейін бала күтіміне берілетін жәрдемақы;	7 I топтағы мүгедектігі бар адамға күтім жасайтын адамдарға берілетін жәрдемақы;
3 көпбалалы отбасыларға берілетін жәрдемақы;	8 мүгедектігі бар баланы тәрбиелеп отырған анасына, әкесіне, асырап алушысына немесе қамқоршысына берілетін жәрдемақы;
4 «Алтын алқа», «Күміс алқа» иегері, «Батыр ана» атағын алған немесе «Ана даңқы» I және II дәрежелі ордендерімен марапатталған аналарға берілетін жәрдемақы;	9 арнаулы мемлекеттік жәрдемақы;
5 мүгедектігі бойынша жәрдемақы;	10 арнаулы кәсіптік мемлекеттік жәрдемақы.
Егер отбасы ауқатты деп танылса (А және В деңгейі), төлем тоқтатылуы мүмкін.	
Дереккөз: Қазақстан үкіметі	
SPUTNIK	

(«В» деңгейі) санаттарына жатқызылған адамдарға берілмейді.

Жәрдемақы алу үшін азаматтар дербес деректерді, оның ішінде банктік және заңмен қорғалатын өзге де құпия мәліметтерді жинауға және өңдеуге келісім беруі қажет. Сондай-ақ кредиттер мен қарыздарға қатысты мәліметтер де ескеріледі.

Қаулы 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

СМАРТФОННЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАЛАЙ ТЕКСЕРУГЕ БОЛАДЫ?

Смартфон банктік қосымшаларға, электрондық поштаға, әлеуметтік желілерге және басқа да цифрлық сервистерге қол жеткізу үшін пайдаланылады. Сонымен қатар құрылғыда жеке және қаржылық деректер сақталуы мүмкін. Сондықтан смартфонның етіпалық қорғанысын қамтамасыз етіп, қауіпсіздік баптауларын жүйелі түрде тексеріп отырған маңызды.

Экранды бұғаттаудың сенімді жолын орнатыңыз: күрделі PIN кодын, құпиясөзді немесе биометриялық аутентификацияны пайдаланыңыз. Қарапайым комбинацияларды, туған күндерді және басқа да оңай болжанатын мәндерді пайдаланбаңыз.

Экранды автоматты түрде бұғаттауды қосыңыз: экранды автоматты түрде бұғаттаудың қысқа мерзімін орнатыңыз. Сондай-ақ бұғатталған экрандағы хабар мазмұнын және басқа құпия ақпаратты көрсетуді өшіру ұсынылады.

Құрылғыны іздеу функциясын қосу: Android үшін Find My Device

(«Құрылғыны табу»), iPhone үшін - Find My («Локатор»). Функцияның белсенді екенін және есептік жазбамен байланысты екенін тексеріңіз. Бұл құрылғының орналасқан жерін анықтауға, оны бұғаттауға немесе қажет болған жағдайда деректерді жоюға мүмкіндік береді.

Жаңартуларды

орнату: операциялық жүйе мен қолданбалардың жаңартуларын уақтылы орнатыңыз. Олар қауіпсіздік осалдықтарын түзетуді қамтуы мүмкін. Мұндай мүмкіндік болса, автоматты түрде жаңартуды қосыңыз.

Қолданбаның рұқсаттарын тексеріңіз: қолданбалардың микро-фонға, камераға, геолокацияға, контактілерге, фотосуреттерге, файлдарға, SMS және басқа да функцияларға қолжетімділігін ұдайы тексеріңіз. Қолданбаны іске қосу үшін талап етілмейтін рұқсаттарды ажыратыңыз.

Ресми көздерден

қолданбаларды орнаты-

ңыз: Google Play және App Store бағдарламаларын пайдаланыңыз. SMS, мессенджерлер, электрондық

пошта немесе беймәлім сайттардан сілтемелер арқылы бағдарламаларды орнатпаңыз.

Қолданбаны төлем алу, банктік шотты қорғау, құжаттарды тексеру немесе техникалық қолдау көрсету деген сылтаумен орнатуды ұсынса, ерекше сақтық таныту қажет.

Екі факторлы аутентификацияны қосыңыз: электрондық поштаны, әлеуметтік желілерді, бұлттық сервистерді және басқа да маңызды аккаунттарды қорғау үшін екі факторлы аутентификацияны міндетті түрде қолданыңыз. Негізгі Google немесе Apple аккаунтына ерекше назар аудару қажет, себебі олар арқылы смартфон деректерінің басым бөлігіне рұқсатсыз қол жеткізу тәуекелі жоғары.

Мүмкіндігінше, аутентификатор қолданбасын немесе аппараттық қауіпсіздік кілтін пайдаланыңыз.

Резервтік көшірме жасауды тексеріңіз: маңызды деректерді резервтік көшіру функциясының қосулы екеніне көз жеткізіңіз. Резервтік көшір-мелер сақталатын аккаунт та сенімді құпиясөзбен және екі факторлы

аутентификациямен қатаң түрде қорғалуға тиіс.

Сымсыз қосылымдарды

бақылаңыз: беймәлім Wi-Fi желілеріне қосылуға және бейтаныс Bluetooth қосылымдарын растауға үзілді-кесілді тыйым салынады. Қоғамдық Wi-Fi желілерін пайдалану кезінде құпия деректерді енгізуден және қажеттіліксіз қаржылық операцияларды жүргізуден аулақ болыңыз.

Кеңейтілген құқықтары бар қолданбаларды тексеріңіз:

Android операциялық жүйесінде жекелеген қолданбалар арнайы құқықтарға, со-ның ішінде арнайы мүмкіндіктерге қол жеткізу, беймәлім қолданбаларды орнату және басқа терезелердің үсті-нен көрсетілу құқықтарына ие бола алады.

Мұндай рұқсаттарды тек сіз сенім білдіретін және олардың жұмыс істеуі үшін осы функциялар тікелей қажет болатын қолданбаларға ғана беріңіз. Кеңейтілген құқықтары бар беймәлім қолданбаларды тексеру және қажет-тілік туындаған жағдайда оларды жою міндетті.

Пайдаланылмайтын қолданба-ларды жою, орнатылған бағдарлама-лардың тізімін және аккаунттардың белсенді сеанстарын тексеру, беймәлім құрылғылардағы сеанстарды аяқтау, үшінші тұлғаларға SMS-хабарламалар мен хабарландырулардан алынған кодтарды бермеу, сондай-ақ бейтаныс тұлғалардың нұсқауы бойынша қолданбаларды орнатпау және смартфонға қашықтан қол жеткізу құқығын ұсынбау талап етіледі.

Маңызды: банктердің, мемлекет-тік органдардың және басқа да ұйым-дардың қызметкерлері азаматтардан SMS немесе хабарландырулар арқы-лы келетін растау кодтарын сұратуға құқылы емес.

Смартфонның қауіпсіздігі – бұл бір ғана баптау емес, деректеріңізді, аккаунттарыңыз бен қаражатыңызды қорғауға мүмкіндік беретін қара-пайым шаралардың жиынтығы екенін есте сақтаңыз. Тіпті ең жазданауы қорғаныс құралдары да пайдаланушының қырағылығын алмастыра алмайды.

"Ақшамның" асханасы

КҮЗГЕ АРНАЛҒАН ДИЕТАЛЫҚ САЛАТТАР

ҚЫЗЫЛША МЕН АЛМА САЛАТЫ

1 порция: шамамен 110–140 ккал
Құрамы:
 Піскен қызылша -150 г
 Алма -100 г
 Грек жаңғағы - 5 г
 Лимон шырыны -1 шай қасық
 Зәйтүн майы - 1 шай қасық
Дайындалуы:
 Қызылшаны үккіштен өткізіңіз.
 Алманы жұқа етіп тураңыз.
 Жаңғақты ұсақтап қосыңыз.
 Лимон шырыны мен майды араластырып, салатқа қосыңыз.

СӘБІЗ, АЛМА ЖӘНЕ ЙОГУРТ САЛАТЫ

1 порция: шамамен 90–130 ккал
Құрамы:
 Сәбіз - 100 г
 Алма -100 г
 Қантсыз йогурт -40 г
 Мейіз -5 г
 Лимон шырыны -бірнеше тамшы
Дайындалуы:
 Сәбіз бен алманы үккіштен өткізіңіз. Йогурт пен лимон шырынын қосыңыз. Қаласаңыз, аз мөлшерде мейіз салыңыз. Араластырып, бірден ұсыныңыз.

ДИЕТАЛЫҚ МӘЗІРГЕ ТИІМДІЛІГІ ҚАЛАЙ?

Калориясы төмен нұсқалар: қияр мен шалғам салаты, балдыркөк пен алма салаты.
Тойымды салаттар: жасымық, ноқат немесе тунец қосылған салаттар.
Күзгі маусымға сай салаттар: асқабақ пен ноқат, қызылша мен фета.
Кафе мәзіріне лайық салаттар: қызылша мен фета, алмұрт пен жаңғақ, асқабақ пен ноқат.
 Бұл — дәрумендерге, минералдарға және тағамдық талшықтарға бай, сергітетін әрі жеңіл салаттар. Күнделікті ас мәзіріне, диеталық тамақтануға және ет тағамдарына гарнир ретінде жарайды.

ҚЫРЫҚҚАБАТ, СӘБІЗ ЖӘНЕ АЛМА САЛАТЫ

1 порция: шамамен 80–110 ккал
Құрамы:
 Қырыққабат - 150 г
 Сәбіз -50 г
 Алма - 50 г
 Лимон шырыны - 1 шай қасық
 Өсімдік майы -1 шай қасық
Дайындалуы:
 Қырыққабатты жіңішке етіп тураңыз. Сәбіз бен алманы үккіштен өткізіңіз. Лимон шырыны мен май қосыңыз. Барлығын араластырыңыз.

АСҚАБАҚ ПЕН ІРІМШІК САЛАТЫ

1 порция: шамамен 160-210 ккал
Құрамы:
 Асқабақ - 150 г
 Фета ірімшігі - 30 г
 Рукола немесе салат жапырағы - 30 г
 Зәйтүн майы - 1 шай қасық
 Лимон шырыны - 1 шай қасық
Дайындалуы:
 Асқабақты текшелеп тураңыз. Пеште 190°С температурада 20–25 минут жұмсарғанша пісіріңіз. Суыған асқабақты көк жапырақтармен араластырыңыз. Үстіне ірімшік салып, лимон шырыны мен май қосыңыз.

НОҚАТ ПЕН КӨКӨНІС САЛАТЫ

1 порция: шамамен 190–240 ккал
Құрамы:
 Піскен ноқат - 100 г
 Қияр - 80 г
 Қызанақ - 80 г
 Ақжелкен - 10 г
 Лимон шырыны -1 ас қасық
 Зәйтүн майы - 1 шай қасық
Дайындалуы:
 Қияр мен қызанақты тураңыз. Піскен ноқатты қосыңыз. Ақжелкенді майдалап тураңыз. Лимон шырыны мен май қосып араластырыңыз.

ТАУЫҚ ЕТІ МЕН АЛМА САЛАТЫ

1 порция: шамамен 200-260 ккал
Құрамы:
 Піскен тауықтың төс еті 100 г
 Алма - 70 г
 Қияр -80 г
 Қантсыз табиғи йогурт -30 г
 Лимон шырыны, аскөк - дәмне қарай
Дайындалуы:
 Тауық етін қайнатып, суытыңыз. Етті, алманы және қиярды текшелеп тураңыз. Йогуртты лимон шырынымен араластырыңыз. Тұздықты қосып, бәрін араластырыңыз.

ПАЙДАЛЫ ҚАСИЕТТЕРІ
Балдыркөк - тағамдық талшық пен калийдің көзі.
Алма - пектин мен басқа да тағамдық талшықтарды қамтиды.
Сәбіз -ағзада А дәруменіне айналатын бета каротинге бай.
Лимон шырыны - С дәруменін қосып, алманың қарайып кетуін баяулатады. Бета каротинге және талшыққа бай.
Зәйтүн майы - майда еритін каротиноидтардың сіңуіне көмектеседі.
Ноқат - өсімдік ақуызы мен тағамдық талшықтың көзі.
Зәйтүн майы - пайдалы қанықпаған майлар береді.
Лимон шырыны -салатқа балғын дәм қосады.
Қияр - суга бай, ағзаның сұйықтық теңгерімін сақтауға көмектеседі.
Шалғам - С дәрумені мен тағамдық талшықтың көзі.
Көк шөптер -дәрумендер мен минералдар береді.
Табиғи йогурт - салатқа ақуыз қосады.

ҚАЙ САЛАТ ТИІМДІ?

Арықтауға арналған мәзірге: қырыққабат, сәбіз және алма салаты. **Түскі асқа тойымды нұсқа:** тауық еті мен алма салаты. **Күзгі кафе мәзіріне:** асқабақ пен ірімшік салаты. **Қолжетімді әрі үнемді нұсқа:** қызылша мен алма салаты. **Етсіз, ақуызы бар нұсқа:** ноқат пен көкөніс салаты.

ҚЫЗЫЛША МЕН ФЕТА САЛАТЫ

150–200 ккал/порция
Құрамы:
 Піскен қызылша -150 г. фета ірімшігі - 25 г., рукола - 20 г. зәйтүн майы - 1 шай қасық, лимон шырыны
Дайындалуы: қызылшаны текшелеп турап, рукола және ұсақталған ірімшікпен араластырыңыз. Лимон шырыны мен май қосыңыз.

БРОККОЛИ МЕН ТҮСТІ ҚЫРЫҚҚАБАТ САЛАТЫ

100–140 ккал/порция
Құрамы:
 Брокколи -100 г
 Түсті қырыққабат -100 г
 Табиғи йогурт -40 г
 Аскөк - 5 г., лимон шырыны
Дайындалуы: көкөністерді бұға 5–7 минут пісіріп, суытыңыз. Йогурт, аскөк және лимон шырынынан тұздық дайындап, араластырыңыз.

АЛМҰРТ ПЕН ЖАҢҒАҚ САЛАТЫ

140–180 ккал/порция
Құрамы:
 Алмұрт -100 г., шпинат - 40 г. грек жаңғағы -8 г. лимон шырыны, зәйтүн майы -½ шай қасық
Дайындалуы: алмұртты жұқа турап, шпинатпен және ұсақталған жаңғақпен араластырыңыз. Лимон шырыны мен май қосыңыз.

ЖАСЫМЫҚ ПЕН СӘБІЗ САЛАТЫ

180–230 ккал/порция
Құрамы:
 Піскен жасымық - 100 г
 Сәбіз -80 г
 Ақжелкен -10 г
 Лимон шырыны
 Зәйтүн майы - 1 шай қасық
Дайындалуы: сәбізді үккіштен өткізіңіз немесе пеште жұмсарғанша пісіріңіз. Жасымықпен араластырып, ақжелкен мен тұздық қосыңыз.

АСҚАБАҚ ПЕН НОҚАТ САЛАТЫ

200–250 ккал/порция
Құрамы:
 Асқабақ - 120 г
 Піскен ноқат -70 г
 Шпинат -30 г
 Зәйтүн майы -1 шай қасық
 Лимон шырыны
Дайындалуы: асқабақты 190°С

пеште 20–25 минут пісіріңіз. Суыған соң ноқатпен, шпинатпен және тұздықпен араластырыңыз.

ҚИЯР МЕН ШАЛҒАМ САЛАТЫ

60–90 ккал/порция
Құрамы:
 Қияр -120 г
 Шалғам - 80 г
 Қантсыз йогурт - 50 г
 Аскөк - 5 г
 Аздап тұз
Дайындалуы: қияр мен шалғамды жұқа турап, аскөк және йогуртпен араластырыңыз. Жеңіл гарнир ретінде ұсыныңыз.

БАЛДЫРКӨК, АЛМА ЖӘНЕ СӘБІЗ САЛАТЫ

80–120 ккал/порция
Құрамы:
 Балдыркөк сабағы - 60 г
 Жасыл алма -100 г
 Сәбіз - 50 г
 Қантсыз йогурт - 30 г
 Лимон шырыны

Дайындалуы: барлық өнімді жіңішке етіп тураңыз, немесе үккіштен өткізіңіз. Йогурт пен лимон шырынын қосып араластырыңыз.

ӨЗІҢІЗГЕ ДЕ ҚАМҚОР БОЛЫҢЫЗ... 15-22 ҚАЗАН АРАЛЫҒЫ

ТОҚТЫ

Аптаның бағыты: батылдық пен сабыр.
Махаббат: Жақын адамыңызбен ашық сөйлесуге мүмкіндік туады. Бойдақтар жаңа таныстыққа жолығуы мүмкін.
Жұмыс: Бұрын кейінге қалдырған істі аяқтауға қолайлы кезең.
Асығыстықтан сақ болыңыз.
Қаржы: Күтпеген шығын болуы мүмкін, сондықтан бюджетті алдын ала жоспарлаңыз.
Денсаулық: Демалыс пен ұйқыға көңіл бөліңіз.
Кеңес: Әр шешімді эмоциямен емес, ақылмен қабылдаңыз.
ТОРПАҚ
Аптаның бағыты: тұрақтылық пен сенім.
Махаббат: Қарым-қатынаста жылылық артады. Бұрынғы реніштерді сабырмен талқылауға болады.
Жұмыс: Тәжірибеңіз бен ұқыптылығыңыз пайдасын тигізеді. Жаңа міндетке дайын болыңыз.
Қаржы: Үнемдеу мен жинақ жасауға назар аударыңыз. Ойланбай несие алмаған жөн.
Денсаулық: Тамақтану тәртібі мен қозғалысқа көңіл бөліңіз.
Кеңес: Асықпай жасалған қадам ұзақ мерзімді нәтиже береді.

ЕГІЗДЕР

Аптаның бағыты: байланыс пен жаңа идеялар.
Махаббат: Хат-хабар мен әңгіме арқылы жақындасуыңыз мүмкін. Сөзді дұрыс жеткізу маңызды.

Жұмыс: Жаңа идеялар мен пайдалы таныстықтарға назар аударыңыз. Маңызды мәліметтерді қайта тексеріңіз.
Қаржы: Ұсақ шығындар көбейіп кетпеуін қадағалаңыз.
Денсаулық: Күйзелісті азайтып, экран алдында ұзақ отырмауға тырысыңыз.
Кеңес: Бір уақытта бәрін жасауға тырыспай, басты міндетті таңдаңыз.

ШАЯН

Аптаның бағыты: отбасы мен жан тыныштығы.
Махаббат: Жақындарыңыздың қолдауы ерекше сезілуі мүмкін. Ішіңізде сақтап жүрген ойыңызды сенімді адаммен бөлісіңіз.
Жұмыс: Ұжыммен тіл табысу маңызды. Жаңа міндеттерге біртіндеп кіріскен дұрыс.
Қаржы: Үйге байланысты шығындарды алдын ала есептеңіз.
Денсаулық: Өзіңізге тынығуға уақыт бөліңіз.
Кеңес: Басқаларға қамқор болғандай, өзіңізге де қамқор болыңыз.

АРЫСТАН

Аптаның бағыты: сенімділік пен бастамашылдық.
Махаббат: Сезіміңізді білдіруге қолайлы сәт болуы мүмкін. Бірақ қарсы адамның пікірін де ескеріңіз.
Жұмыс: Біліміңіз бен қабілетіңізді көрсетуге мүмкіндік туады. Топпен жұмыс істеу де маңызды.
Қаржы: Қалаған затыңызды сатып алмас бұрын қажеттілігін бағалаңыз.
Денсаулық: Белсенді демалыс пен серуен пайдалы.

Кеңес: Өзіңізге сеніңіз, бірақ өзгенің еңбегін де бағалаңыз.

БИКЕШ

Аптаның бағыты: Аптаның бағыты: тәртіп пен мұқияттылық.
Махаббат: Ұсақ нерселерге бола ренжімеуге тырысыңыз. Жылы сөз бен түсіністік қарым-қатынасты нығайтады.
Жұмыс: Жоспарлау, құжаттарды реттеу және аяқталмаған жұмыстарды бітіру үшін жақсы кезең.
Қаржы: Есеп-қисапты тексеріп, қажетсіз шығындарды қысқартыңыз.
Денсаулық: Күн тәртібін реттеп, шамадан тыс шаршамаңыз.
Кеңес: Мінсіздікке ұмтылмай, қолыңыздан келгеннің ең жақсысын жасаңыз.

ТАРАЗЫ

Аптаның бағыты: тепе-теңдік пен таңдау.
Махаббат: 16–23 қазан — өз қалауыңыз бен серігіңіздің қажеттіліктерін тең ұстауды ойланатын кезең. Шынайы әңгіме пайдалы болады.
Жұмыс: Келіссөздер мен ортақ шешімдерге назар аударыңыз. Маңызды таңдауда асықпаңыз.
Қаржы: Әдемі заттар мен көңіл көтеруге артық ақша жұмсауға тырысыңыз.
Денсаулық: Жұмыс пен демалыстың тепе-теңдігін сақтаңыз.
Кеңес: Барлығына ұнауға емес, өзіңіз үшін дұрыс шешім қабылдауға ұмтылыңыз.
САРЫШАЯН
Аптаның бағыты: ішкі өзгеріс пен шынайылық.

Махаббат: Терең сезімдер мен бұрынғы мәселелерге қайта оралуыңыз мүмкін. Күдікке емес, ашық әңгімеге сүйеніңіз.
Жұмыс: Күрделі міндеттерге зейін қоюға қолайлы уақыт. Құпия ақпарат пен құжаттарға мұқият болыңыз.
Қаржы: Ортақ қаражат пен қарыз мәселесін нақты келісіп алған жөн.
Денсаулық: Эмоциялық шаршауды елемей қоймаңыз.
Кеңес: Өзгерісті бірден талап етпей, біртіндеп бастаңыз.

МЕРГЕН

Аптаның бағыты: даму мен жаңа мүмкіндіктер.
Махаббат: Бірге серуендеу немесе жаңа жоспар құру қарым-қатынасқа серпін беруі мүмкін.
Жұмыс: Оқу, жаңа дағды меңгеру және болашақ жобаларды жоспарлау пайдалы.
Қаржы: Тәуекелге негізделген ұсыныстарды мұқият бағалаңыз.
Денсаулық: Қозғалыс пен таза ауа көңіл күйіңізді жақсартуға көмектеседі.
Кеңес: Үлкен мақсатты шағын әрі нақты қадамдарға бөліңіз.

ТАУЕШКІ

Аптаның бағыты: жауапкершілік пен нәтиже.
Махаббат: Сезімді сөзбен ғана емес, іс-әрекетпен көрсету маңызды. Жақындарыңызға уақыт бөліңіз.
Жұмыс: Жауапкершілігіңіз артуы мүмкін. Міндеттерді ретімен орындап, өз мүмкіндігіңізді дұрыс бағалаңыз.
Қаржы: Ұзақ мерзімді жоспар мен жинаққа басымдық беріңіз.

Денсаулық: Демалысты кейінге қалдырмай, күшіңізді қалпына келтіріңіз.
Кеңес: Барлық жауапкершілікті жалғыз көтеруге тырыспаңыз.

СУҚҰЙҒЫШ

Аптаның бағыты: жаңашылдық пен еркіндік.
Махаббат: Бір-біріңіздің жеке кеңістігіңізді құрметтеу маңызды. Достықтан басталатын таныстық болуы мүмкін.
Жұмыс: Әдеттен тыс идеяларыңызды ортаға салыңыз. Алайда жоспарды нақты әрекетпен бекітіңіз.
Қаржы: Техникаға немесе жаңа қызығушылықтарға байланысты шығынды бақылаңыз.
Денсаулық: Күнделікті қозғалыс пен тұрақты ұйқыға мән беріңіз.
Кеңес: Жаңашыл болыңыз, бірақ маңызды шешімдерді салдарын да есептеңіз.

БАЛЫҚТАР

Аптаның бағыты: сезімталдық пен шығармашылық.
Махаббат: Жылы қарым-қатынас пен жанашырлыққа мән беріңіз. Біреудің үнсіздігін бірден жамандыққа жорымай, сұрап білген дұрыс.
Жұмыс: Шығармашылық ойларыңызға назар аударыңыз. Маңызды келісімдерді нақтылап алыңыз.
Қаржы: Эмоциямен сатып алудан және тексерілмеген ұсыныстардан сақ болыңыз.
Денсаулық: Тыныш демалыс пен өзіңізге ұнайтын іспен айналысу пайдалы.
Кеңес: Түйсігіңізді тыңдаңыз, бірақ нақты деректерді де ескеріңіз.